

נפתח העניינים

פרק אלו מציאות

1. כז. מתני' אף השמלה
2. תנו רבנן אשר תאבד
3. כז: סוגיית סימנים דאורייתא או דרבנן
4. כז: כח. אמר רבא אם תימצי לומר
5. כח. כח: מתני' ועד מתי חייב להכריז
6. כח: מתני' אמר את האבידה
7. מתני' כל דבר שעושה ואוכל
8. כט.: מה יהא בדמים
9. מתני' מצא ספרים
10. ל. שוטחה לצורכה
11. כלי כסף
12. מצא שק או קופה
13. ל: אמר רבה הכישה חייב בה
14. מתני' איזו היא אבידה
15. מצא חמור או פרה
16. החזירה וברחה
17. סיכום הדינים הנלמדים מהמילות הכפולות
18. סיכום הדינים הנלמדים מהמילות הכפולות (עם שאלות רשות)
19. היה בטל מן הסלע
20. סיכום דיני המשנה מצאה ברפת וכו'
21. סוגיא דצער בעלי חיים
22. סיכום הסוגיא דצער בעלי חיים
23. אבידתו ואבידת אביו
24. סיכום פרק אלו מציאות

אלול תשע"ה

בבא מציעא דף כ"ז ע"א

פסוקי פרשת השבת אבידה

<p>וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְחִמּוֹרוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְלָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל אֲבֹדַת אֲחִיךָ אֲשֶׁר תֵּאבֹד מִמֶּנּוּ וּמִצֵּאתָ לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם</p>	<p>וְאִם לֹא קָרֹב אֲחִיךָ אֵלֶיךָ וְלֹא יָדַעְתּוּ וְאֶסְפְּתוּ אֶל תּוֹךְ בֵּיתְךָ וְהָיָה עִמָּךְ עַד דָּרַשׁ אֲחִיךָ אוֹתוֹ וְהִשְׁבַּתוּ לוֹ</p>	<p>לֹא תִרְאֶה אֶת שׂוֹר אֲחִיךָ אוֹ אֶת שְׂוִי נְדָחִים וְהִתְעַלְמָתָ מֵהֶם הִשָּׁב תִּשְׁיָב לְאֲחִיךָ</p>
---	---	---

מתנני' אף השמלה היתה בכלל כל אלו, בכלל מה היתה כלולה "שמלה"
 ולמה יצאת, פרש _____ והיכן נכתב (רש"י) _____
 כדי להקיש אליה, אל מה _____ ומה מקישים לה _____
 לומר לך מה שמלה מיוחדת, שיש בה סימנים ויש לה תובעין וחייבה התורה להכריז עליה
 מדוע פשוט ששמלה: יש לה סימנים (רש"י) _____ ושיש לה תובעים (שם) _____
 אף כל דבר שיש בו סימנים ויש לו תובעין, חייב להכריז משא"כ אבידה שאין בו סימן ואין בעליה תובעין אותה, שאינו
 חייב להכריז, איזו אבידה "אין לה תובעין" (רש"י) _____

גמ' שואלת הגמ', מאי 'בכלל כל אלו', אמר רבא בכלל 'פל אבדת אחיך'
 אמר רבא למה לי דכתב רחמנא 1. "שור" 2. "חמור" 3. "שה" 4. "שמלה"
 היכן כתוב בפרשת השבת אבידה "שור" (רש"י) _____
 "חמור" (שם) _____ "שה" (שם) _____ "שמלה" (שם) _____
 משיב רבא, צריכי, דאי כתב רחמנא רק "שמלה" הוה אמינא הני מילי, שמלה
 דוקא בעדים דגופה וסימנים דגופה ר"ל שאינו חייב להחזיר אבידה אלא כשיש עדים או סימנים בגוף האבידה
 אבל להחזיר חמור, בעדים דאוכף וסימנים דאוכף, אימא לא מהדרינן ליה, את מה הייתי אומר שלא יחזיר
 וכדי שלא תאמר כן כתב רחמנא "חמור" ולומדים מן היתור דאפילו את החמור מחזירים בסימני אוכף
 סכס, יש לבעלים סימנים או עדים על האוכף ולא על גוף החמור, מה היה צריך להחזיר לו
 אם לא היה כתוב "חמור" _____ ועתה שכתוב "חמור"
 ממשיך רבא: "שור" ו"שה" דכתב רחמנא למה לי
 "שור" בא ללמדנו דאפילו לגיזת זנבו (השיער שבסוף הזנב), שמי מקבל אותו _____
 מה ההוא לומר דאינו חייב להחזירו (נמוקי יוסף) _____
 ומדוע לפי האמת חייב להחזירו אע"פ שאין בו שוה פרוטה (שם) _____
 ו"שה" בא ללמדנו לגיזותיו (צמרו), שאם גזזה המוצא, חייב להחזיר את הגיזות לבעלים
 מקשה הגמ' ולכתוב רחמנא רק "שור" דאפילו לגיזות זנבו שחייב להחזיר לבעלים וכ"ש שה לגיזותיו
 מדוע פשוט יותר שחייב להחזיר את גיזות השה מאשר את גיזת זנב השור _____
 אלא אמר רבא דבאמת אין אנו יודעים מה החידוש ב"שה", ואכן "חמור" דבור לר' יהודה, ו"שה" דאבידה לדברי
 הכל קשיא, פרש: "חמור דבור לר' יהודה"
 "ושה דאבידה לדברי הכל"

המשך בבא מציעא דף כ"ז ע"א

שואלת הגמ', ואימא דהיתור ד"שה", לגללים של אבידה הוא דאתא, ואם נדרוש כך למי יהיו הגללים _____
 מדוע לא נלמד שחייב להחזיר גללים מהא שחייב להחזיר גיזת זנבו (רש"י) _____
 מתרצת הגמ', גללים אפקורי מפקיר (הבעלים) להו, למי הוא מפקירם (רש"י) _____

סיכום דין הגיזות והגללים של אבידה

למי הם שייכים	סדר לפי סדר חשיבותם גיזת זנב השור, גיזת השה, גללים	
		1.
		2.
		3.

שואלת הגמ', ודילמא "שה" לסימנין הוא דאתא, ללמדינו שמחזירין אבידה בסימנין
 דאיבעיא לן הא דמחזירין אבידה על פי סימנין האם הוא דין דאורייתא או דרבנן
 והרי אפשר לפשוט את האיבעיא, ולומר דלכן כתב רחמנא "ש"ה" ללמדינו דאפילו בסימנין מהדרינן את האבידה
 לבעלים, וסימנין דאורייתא
 משיבה הגמ', אמרי, מדקתני להו תנא דמשנתנו לסימנין גבי שמלה, דקתני "מה שמלה מיוחדת שיש בה סימנין
 ויש לה תובעין חייב להכריז, אף כל שיש בו סימנין ויש לו תובעין חייב להכריז" ולא למד זאת מ"שה"
 שמע מינה ד"ש"ה" לאו לסימנין הוא דאתא.

סיכום השקו"ט על הלימוד מ"שה"

ומדוע אי אפשר לומר כן	בשלב זה מה רצתה הגמ' שנלמד מ"שה"	
		ו"שה" לגיזותיו
		ואימא לגללים הוא דאתא
		ודילמא לסימנין הוא דאתא

סכס, מה לומדים מ:

_____ "שור"
 _____ "חמור"
 _____ "ש"ה"
 _____ "שמלה"

אלול תשע"ה

בבא מציעא דף כ"ז ע"א

הקדמה: לעיל דן רבא מה לומדים מהמילים המיותרות "שור" "חמור" "שה" "שמלה" ואולם גם "אשר תאבד ממנו ומצאתה" נראה מיותר, ומביאה הגמ' ברייתא הדנה מה לומדים מזה.

תנו רבנן, כתוב בפרשת השבת אבידה **"אֲשֶׁר תֵּאבֵד מִמֶּנּוּ וּמִצָּאֶתָּה"**
 תנא קמא דורש מ"אשר תאבד" **פרט** (למעט) **לאבידה שאין בה שוה פרוטה**
 שמה דינה _____

ר' יהודה אומר מ"**וּמִצָּאֶתָּה**" לומדים **פרט לאבידה שאין בה שוה פרוטה** ולא מ"אשר תאבד"

סיכום דין אבידה שאין בה שוה פרוטה

ואיך משמע (כן בפסוק (רש"י))	ומנליה	האם חייב בהשבתה	
			לפי תנא קמא
			לפי ר' יהודה

שואלת הגמ'; **מאי בינייהו** מהו ההבדל בין ת"ק הלומד מ"אשר תאבד" לר' יהודה הלומד מ"ומצאתה"
אמר אביי אין נפק"מ לדינא, אלא **משמעות דורשין איכא בינייהו**
 פרש "משמעות דורשין" _____

מר (ת"ק) **נפקא ליה** (יוצא לו דין זה) מ"**אֲשֶׁר תֵּאבֵד**", **ומר** (ר' יהודה) **נפקא ליה מ"וּמִצָּאֶתָּה"**

שואלת הגמ'; **ולמאן דנפקא ליה מ"אֲשֶׁר תֵּאבֵד" האי "וּמִצָּאֶתָּה" מאי עביד ליה** (מהו עושה בו)

משיבה הגמ', **ההוא** ("ומצאתה") **מיבעי ליה** (נצרך) **לכדרבנאי, דאמר רבנאי "וּמִצָּאֶתָּה" דאתי לידיה משמע**
"ומצאתה" משמעו שכבר הגיעה האבידה לידו של המוצא, ובא לומר דהפטור להחזיר אבידת גוי הנלמד מ"אחיק",
 הוא אפילו אם באה האבידה ליד המוצא.

מה היינו ממעטים מ"**אֲחִיקָן**" אילו לא הוי דרשינן דרשת רבנאי (רש"י) _____
 סכס, מאיזו מילה בפסוק לומדים שאין חייבים להחזיר אבידת גוי _____
 לפי דרשת רבנאי, האם המוצא פטור אפילו אחר שהגיעה האבידה לידו _____
 מהיכן למד זאת _____

המשך בבא מציעא דף כ"ז ע"א

שואלת הגמ', ולמאן דנפקא ליה (ר' יהודה) דאבידה שאין בה שוה פרוטה אינו חייב להחזירה מ"ומצאתה", האי "אֶשֶׁר תֵּאבֵד" מאי עביד ליה

משיבה הגמ', מבעי ליה לכדר' יוחנן, דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בר יוחי, מנין לאבידה ששטפה נהר שהיא מותרת, שנאמר "כִּן תַּעֲשֶׂה לְכָל אֲבֵדֹת אֲחִיךָ אֶשֶׁר תֵּאבֵד מִמֶּנּוּ וּמִצָּאֵתָהּ" מי שאבודה הימנו אבל ומצויה אצל כל אדם, יצתא זו (ששטפה נהר) שאבודה הימנו ואינה מצויה אצל כל אדם

פרש "אבודה הימנו ומצויה אצל כל אדם" _____
 האם אבידה ששטפה נהר מצויה אצל כל אדם _____
 ומאיזו מילה למד ר' יהודה שהיא מותרת _____
 וא"כ מדוע הוצרך לכתוב גם "אֶשֶׁר תֵּאבֵד" (רש"י) _____

שואלת הגמ', ואידך (ר' יהודה) הא דרבנאי מנא ליה, משיבה הגמ' נפקא ליה מ"ומצאתה" מאיזה חלק מהמילה למד זאת (רש"י) _____ ומה משמעו (שם) _____

שואלת הגמ', ואידך (ת"ק) הא דר' יוחנן מנא ליה, משיבה הגמ' נפקא ליה מ"מִמֶּנּוּ" שואלת הגמ', ואידך (ר"י), פ"י: מאחר ואפשר ללמוד דינו דר' יוחנן מ"ממנו" לבדו, לאיזה צורך נכתב "אשר תאבד" משיבה הגמ', "מִמֶּנּוּ" לא משמע ליה לדרוש לבד, ולכן הוצרכה התורה לכתוב גם "אשר תאבד"

סיכום השקו"ט לפרש מה לומדים מ"אשר תאבד ממנו ומצאתה" לפי תנא קמא ולפי ר' יהודה

על איזה תנא קאי	באר את השאלה	ומה משיבה הגמ'	
			ולמאן דנפקא ליה מאשר תאבד וכו'
			ולמאן דנפקא ליה מ"ומצאתה" וכו'
			ואידך הא דרבנאי מנא ליה
			ואידך הא דרבי יוחנן מנא ליה
			ואידך (בתרא)

סיכום הלימודים מ"אשר תאבד ממנו ומצאתה"

מה לומדים	לפי תנא קמא	לפי רבי יהודה
מ"אשר תאבד ממנו"	"אשר תאבד"	
	"ממנו"	
מ"ומצאתה"		"ומצאתה"
		"ומצאתה"

המשך בבא מציעא דף כ"ז ע"א

רבא אמר, על מי בא רבא לחלוק _____
 פרוטה שהוזלה איכא בינייהו (בין תנא קמא ור' יהודה)
 מאן דאמר מ"אָשֶׁר תֵּאבְד" איכא חיוב להחזיר אותה אע"פ שעכשיו אין בה שוה פרוטה
 ומאן דאמר מ"וּמְצָאָתָהּ" ליכא חיוב להחזיר אותה, מדוע _____
 מקשה הגמ', ולמאן דאמר "אָשֶׁר תֵּאבְד", הא בעינן "וּמְצָאָתָהּ" וליכא
 ולכן מה צריך להיות הדין אפילו לת"ק _____
 אלא כך נפרש את המחלוקת

פרוטה שהוקרה איכא בינייהו, מאן דאמר "וּמְצָאָתָהּ" איכא, ומאן דאמר "אָשֶׁר תֵּאבְד" ליכא
 מקשה הגמ' גם על פירוש זה, ולמאן דאמר "וּמְצָאָתָהּ", הא בעינן "אָשֶׁר תֵּאבְד" וליכא וא"כ לכו"ע צריך להיות פטור
 אלא כך נפרש, פרוטה שהוזלה וחזרה והוקרה (ע"פ גירסת הב"ח) איכא בינייהו
 מאן דאמר מ"אָשֶׁר תֵּאבְד" איכא חיוב להחזירה, מדוע _____
 ומאן דאמר "וּמְצָאָתָהּ" בעינן דאית בה שיעור מציאה (שוה פרוטה) משעת אבידה ועד שעת מציאה
 א"כ האם חייב להחזיר אבידה שהוזלה וחזרה והוקרה לר' יהודה _____
 סכס: האם יש נפק"מ לדינא בין ת"ק לר' יהודה: לפי אביי _____ לפי רבא _____

סיכום שקו"ט לפרש הנפק"מ בין ת"ק לר' יהודה אליבא דרבא

האם חייב להחזירה לפי המסקנא: לת"ק		לפי ההו"א: האם חייב להחזירה	האם היתה האבידה שוה פרוטה		פרוטה שהוזלה וחזרה והוקרה
			בשעת מציאה	בשעת אבידה	
לר' יהודה	לת"ק	לר' יהודה	לת"ק		
					פרוטה שהוזלה
					פרוטה שהוקרה
					פרוטה שהוזלה וחזרה והוקרה

- לפניך ארבעה מאמרים מסוגייתינו. כל אחד מהם מלמד על מקרה שבו אינו חייב להחזיר אבידה אע"פ שיש בה סימן. מהו המקרה הנלמד מ:
- א. מה שמלה מיוחדת וכו' ויש לה תובעין _____
 - ב. "אשר תאבד" פרט לאבידה וכו' ר"י אומר "ומצאתה" פרט לאבידה וכו' _____
 - ג. "וכן תעשה לכל אבידת אחיך" _____
 - ד. מי שאבודה הימנו ומצויה אצל כל אדם, יצתה זו וכו' _____

אלול תשע"ה

בבא מציעא דף כ"ז ע"ב סוגית סימנין דאורייתא או דרבנן

הקדמה לאיבעיא האם סימנין דאורייתא או דרבנן

יש שלושה סוגי סימנין:

- א. סימנין מובהקים: כגון, שטר שיש בו נקב בצד אות פלונית, בזה אין ספק שאף מדאורייתא מחזירין אבידה על פי סימנין כאלו.
- ב. סימנין בינונים: כגון, מידת ארכו ומדת רחבו של בגד או משקלו, על סימנים כאלו מסתפקת הגמ' אם הם מועילים מדאורייתא או רק מדרבנן.
- ג. סימנין גרועים: כגון, צבע הבגד אם אדום הוא או לבן, בזה אף מדרבנן אין מחזירין.

איבעיא להו, מה שמחזירין אבידה על פי סימנים, האם הוא מדאורייתא או רק מדרבנן

מבארת הגמ', מאי נפקא מינה אם סימנים דאורייתא או דרבנן, לאהדורי (להחזיר) גט אשה שנאבד, בסימנין אי אמרת דאורייתא, מהדרינן, ואי אמרינן דרבנן אין מחזירין, משום דכי עבוד רבנן תקנתא רק בממונא, אבל באיסורא (גבי גט אשה) לא עבוד רבנן תקנתא שאין כח בידם לעקור איסור תורה.

מדוע בדיני ממונות יכולים חכמים לעשות תקנה (רש"י) _____
סכס, לגבי מה יש נפק"מ אם סימנים הם מדאורייתא או מדרבנן _____
לפי איזה צד מחזירין _____ ולפי איזה צד אין מחזירין _____

ת"ש, ממה ששינו במשנתנו, אף השמלה היתה בכלל כל אלו ("כל אבידת אחיך") ולמה יצאת, להקיש אליה את שאר האבידות ולומר לך מה שמלה מיוחדת שיש לה סימנין ויש לה תובעין, חייב להכריז, אף כל דבר שדומה לשמלה, בכך שיש לו סימנין ויש לו תובעין ג"כ חייב להכריז, מה מוכיחה הגמ' מזה _____
באר את ההוכחה _____

דוחה הגמ', תנא דמשנתנו, תובעין אצטריכא ליה, סימנין כדי נסבא, שאפשר לומר שמה שמחזירין אבידה בסימנים לא הוי מדאורייתא אלא מדרבנן, ומה שלמד התנא שמחזירין אבידה ע"פ סימנים מ"שמלה", כדי נסבא (בחנם נקט) שאינו נלמד מהפסוק אלא אסמכתא בעלמא, ועיקר הלימוד מ"שמלה" הוא רק לענין אבידה שיש לה תובעין. סכס, מה לומדים מ"שמלה": לפי הבנת הגמ' בראי' _____ לפי הדיחוי _____

ת"ש, מדברי רבא* לעיל דאמר שמהיתור ד"חמור" לומדים שמחזירים חמור בסימנין אוכף

לאיזה צד מביאה הגמ' הוכחה מדברי רבא אלו _____
דוחה הגמ', אימא שמה שלומדים מהפסוק שמחזירים החמור, הוא "בעדי אוכף" ולא "בסימנין אוכף".
לפי הדיחוי, שאין לסמוך על סימנים, על סמך מה העדים מעידים שהאבידה היא שלו (רש"י) _____
סכס, הא דאמר רבא שאם נודע שהאוכף הוא שלו מחזירין לו גם את החמור
כיצד נודע שהאוכף הוא שלו: לפי הבנת הגמ' בראי' _____ לפי הדיחוי _____

* מה שכתבנו שהוא דברי רבא הוא ע"פ רש"י אבל תוס' כתבו שהיא ברייתא.

המשך בבא מציעא דף כ"ז ע"ב

ת"ש, בפרשת השבת אבידה נאמר "וְהָיָה עִמָּךְ" (האבידה) עַד דְּרַשׁ אַחִיךָ אוֹתוֹ"

מבארת הברייתא את הפסוק

וכי תעלה על דעתך שיתננו לו קודם שידרשנו הבעלים, הרי אין המוצא יודע למי להשיב

אלא כך תפרש "עד דרוש אחיך אותו" דרשהו (את זה שטוען שהאבידה שלו) אם רמאי הוא או אינו רמאי

ביאור "עד דרוש אחיך אותו"

מה הקושי בפירוש זה	את מה/מי הוא דורש	מי דורש	
			לפי פשוטו
			לפי מדרשו

מאי לאו שאיך תדרשנו אם הוא רמאי, בסימנין, וא"כ מוכח מזה שסימנין דאורייתא

איך דורשים ע"י סימנין אם הוא רמאי _____
 דוחה הגמ', לא, מה לא _____
 אלא דרשהו בעדים, שמה הם יעידו (רש"י) _____
 סכס, איך המוצא יבדוק אם הוא רמאי או לא :
 לפי הבנת הגמ' ברא"י _____ וא"כ מה מוכח _____
 לפי הדיחוי _____

ת"ש, אין מעידין על אדם שמת כדי להתיר את אשתו להנשא לאחר אלא על פרצוף הפנים עם החוטם דהיינו רק אם ראו העדים שתי הלחיים עם האף כדי שיכירו שהמת הוא בעל האשה, אבל אם לא ראו את הפרצוף עם החוטם אף על פי שיש סימנין בגופו של המת ובכליו (בגדיו) אין מתירין אותה להנשא ע"פ עדותם

שמע מינה סימנין לאו דאורייתא, מאלו מילים הרא"י _____
 שים לב: אף שעתה סוברת הגמ' דהתנא שאמר "אין מעידין" סובר דסימנין לאו דאורייתא מ"מ יכולים להעיד על פרצוף הפנים, שכן מה שמעידים על פרצוף הפנים אינו מדין סימנין, אלא שהעדים מכירים אותו בטביעות עין.
 דוחה הגמ', אמרי שבאמת אפשר לומר סימנין דאורייתא, והא דאין מעידים על סימנין בגופו ובכליו, הוא משום שסימנין בגופו איירי דארוך וגוץ, פרש "ארוך וגוץ" _____
 מדוע אין מעידין על סימנין אלו (רש"י) _____
 ועל כליו אין מעידין, הוא משום דחיישינן לשאלה, מי השאיל את כליו למי _____
 ומדוע זו סיבה שאין מעידין על כליו _____
 מקשה הגמ', אי חיישינן לשאלה, חמור בסימני אוכף היכי מהדרין _____
 מדוע שלא נחזיר _____
 מתרצת הגמ', אמרי (אוכף) לא שאולי אינשי אוכפא, משום דמסקב ליה לחמרא, פרש "מסקב" _____
 איבעית אימא, כליו איירי בחיורי וסומקי, על מה קאי ה"אבעית אימא" _____
 פרש "חיורי וסומקי" _____ מדוע אין מעידין על סימנים אלו (רש"י) _____
 סכס, מדוע אין מעידים על אדם שמת, על פי סימנין בגופו ובכליו :
 לפי הבנת הגמ' ברא"י _____
 לפי הדיחוי : בגופו _____
 בכליו : לדיחוי הראשון _____ לדיחוי השני _____

המשך בבא מציעא דף כ"ז ע"ב

לעיל רצתה הגמ' לומר שהטעם שאין מעידין על סימנין בבגדי המת הוא משום "דחיישינן לשאלה" מקשה הגמ', **אלא הא דתניא, מצאו קשור בכיס (תיק) שלו או בארנקי שלו ובטבעת (או בטבעת) שלו מי מצא (רש"י) ומה הוא מצא (שם)**

או שמצאו (את הגט) **בין כליו, אלו כלים (רש"י)**
אפילו לא מצא את הגט **אלא לזמן מרובה** אחר שאבד, מ"מ הגט **כשר**, הואיל ומצא בין כליו מוכח שזהו הגט שאבד
 באר קושית הגמ'
 מה מתרצת הגמ'

הערה: הרי גם על גט "שמצאו בין כליו" קתני בברייתא שהוא כשר, ואמאי, הלא לעיל אמרה הגמ' שבכלים חיישינן לשאלה, אלא צ"ל שהברייתא לעיל שונה מהברייתא כאן, שכן כליו של המת דלעיל איירי בבגדים, והדרך להשאל בגדים, ואילו בברייתא ד"מצאו בין כליו" איירי בכלי תשמישי הבית, אשר אין דרך להשאלם. (רש"י כאן וביבמות דף קכ: ד"ה מנחשי) **סכס, האם הדרך להשאל:**

בגדים _____ כלי תשמישי הבית _____
 אוכף _____ והטעם _____
 כיס וארנקי _____ והטעם _____
 טבעת _____ והטעם _____
 סיכום שקו"ט דגמ'

שלבי השקלא וטריא	כתוב את לשון הגמ'
הראי' שסימנין לאו דאורייתא	"אין מעידין וכו' אע"פ שיש סימנין גזופו זכאיו"
דיחוי הראי' מהא דאין מעידין על גופו	
דיחוי הראי' מהא דאין מעידין על כליו	
הקושיא על דיחוי זה	
התירוץ	
הדיחוי השני על הראי' מהא דאין מעידין על כליו	
קושיא נוספת על הדיחוי "כליו דחיישינן לשאלה"	
התירוץ	

סיכום ההוכחות האם סימנים דאורייתא או דרבנן והדיחויים

לאיזה צד ההוכחה	באר את ההוכחה	ומה היא הדחיה	
			"אף השמלה היתה בכלל כל אלו וכו'"
			"חמור בסימני אוכף"
			"והיה עמך עד דרוש אחיך אותו וכו'"
		מהא דאין מעידין על גופו	"אין מעידין אלא על פרצוף הפנים עם החוטם וכו'"
		מהא דאין מעידין על כליו (ב' דיחויים)	

המשך בבא מציעא דף כ"ז ע"ב

לימא כתנאי, איזה דין רוצה הגמי לתלות במחלוקת תנאים _____
 דתני בברייתא, אין מעידין על השומא (יבלת), ואלעזר בן מהבאי אומר מעידין על השומא
 לגבי איזו עדות מיירי הברייתא (רש"י) _____
 מאי לאו בהא קמיפלגי, דתנא קמא סבר סימנין דרבנן ולכן אין סומכין על סימנין להתיר אשת איש שאיסורה מן
 התורה, ואלעזר בן מהבאי סבר סימנין דאורייתא ולכן סומכין עליהם אפילו להתיר איסור תורה

סיכום במה חולקים ת"ק ור' אלעזר בן מהבאי לפי ההו"א

מדוע	האם מעידין על השומא	
		לפי ת"ק
		לפי ר"א בן מהבאי

אמר רבא לדחות את ה"לימא כתנאי", שאפשר לומר דכולי עלמא סימנין דאורייתא, והכא בשומא מצויה בבן גילו
 קמיפלגי, פרש "בן גילו" (רש"י) _____
 מר סבר שומא מצויה בבן גילו, מי סובר כן _____
 ומר סבר שומא אינה מצויה בבן גילו, ולכן האם מעידין על השומא _____
 דיחוי שני: אב"א דכולי עלמא סוברים שומא אינה מצויה בבן גילו וסימנין דאורייתא
 והכא בסימנין העשוין להשתנות לאחר מיתה קמיפלגי, איזה שינוי יכול לקרות בשומא (רש"י) _____
 מר סבר סימנין עשויים להשתנות לאחר מיתה, ולכן האם מעידין על השומא _____
 ומר סבר סימנין אין עשויים להשתנות לאחר מיתה, מי סובר כן _____
 דיחוי שלישי: אב"א דכולי עלמא סוברים ששומא אינה עשויה להשתנות לאחר מיתה, וסימנין דרבנן
 והכא בשומא האם סימן מובהק הוא קמיפלגי, פרש מהו סימן מובהק _____
 מר סבר שומא סימן מובהק הוא, מי סובר כן _____
 ומר סבר שומא לאו סימן מובהק הוא, ולכן האם מעידין על השומא _____
 סכס, האם הדברים הבאים הם סיבה שיהיה אפשר להעיד על השומא או לא :
 סימנים דאורייתא _____ סימנים דרבנן _____
 שומא מצויה בבן גילו _____ שומא עשויה להשתנות לאחר מיתה _____
 שומא סימן מובהק הוא _____ שומא לאו סימן מובהק הוא _____

שלושת הדיחויים על "לימא כתנאי"

ולכן האם מעידים על השומא	ובהא קמיפלגי	וא"כ דבריו של איזה תנא צריכים ביאור	והאם סימנים דאורייתא או דרבנן	מה כולי עלמא סוברים	
	מר סבר (ת"ק)		אורייתא		לפי הדיחוי הראשון רבא
	ומר סבר (ר"א)				
	מר סבר (ת"ק)				לפי הדיחוי השני אב"א - א
	ומר סבר (ר"א)				
	מר סבר (ר"א)				לפי הדיחוי השלישי אב"א - ב
	ומר סבר (ת"ק)				

בבא מציעא דף כ"ז ע"ב - כ"ח ע"א

אמר רבא, אם תמצי לומר סימנין לאו דאורייתא אלא שחכמים תיקנו כן
היכי מהדרינן אבידתא בסימנין כלומר מה ראו חכמים לתקן ששייבו אבידה על פי סימנין
מדוע שלא יתקנו חכמים זאת (רש"י)

והשיב רבא על זה, שתיקנו כן משום דניחא ליה למוצא אבידה דנהדר בסימנין, כי היכי דכי אבדה ליה לדידיה,
נמי נהדרו ליה בסימנין, פרש

אמר ליה רב ספרא לרבא וכי אדם (המוצא אבידה) עושה טובה לעצמו בממון שאינו שלו
פירוש: דמה איכפת לנו בניחותא של _____ הרי האבידה שייכת ל _____ והרי הוא אינו רוצה בזה.

אלא אמר רבא, הטעם שחכמים תיקנו כן, משום דניחא ליה לבעל אבידה שיהיה הדין למייהב סימנין ולמשקליה
שהרי מידע ידע האובד דעדים לית ליה שהאבידה היא שלו, ואם יצריכוהו להביא עדים לא תבא האבידה לידו
לעולם, ומימר אמר המאבד בליבו, טוב לי שיחזירוהו לכל האומר סימניה, דלא שכיחא דנימא סימנין דידיה אלא
אנא, שהרי כולי עלמא לא ידעי סימנין מובהקין דידיה, ואנא יהיבנא סימנין מובהקים ושקלנא לה
מה הכוונה כאן "סימנין מובהקים" (תוס')

ומדוע א"א לפרש מובהקים ממש _____
סכס, לפי הצד שסימנין לאו דאורייתא, מדוע תקנו חכמים להחזיר אבידה בסימנין, לרבא בהו"א _____
מה הקשה על זה רב ספרא _____

מאיזה טעם תיקנו כן למסקנת דברי רבא _____

מקשה הגמ', אלא הא דתנן לעיל לענין המוצא שלשה שטרות, רבן שמעון בן גמליאל אומר
שבמקרה של אחד הלוח משלושה דהיינו שכל השלשה שטרות של לוח אחד הן, יחזיר המוצא ללוח
ובמקרה של שלשה שלוח מן האחד דהיינו שהשלשה שטרות של שלשה לווים שלוח ממלוה אחד, יחזיר למלוה
סיום הקושיא: וכי ניחא ליה ללוח לאהדוריה ליה למלוה בסימנין

מאיזה דין של רשב"ג מקשה הגמ' _____
לפי מה שהבינה הגמ' עתה, מהו הסימן שעל פיו מחזירים את השטרות למלוה (רש"י) _____

ואיך היה צריך להיות הדין לפי רבא _____ ומדוע (שם) _____
ומה היה הלוח רוצה שיעשו עם השטר (שם) _____ ומדוע (שם) _____

אמר ליה רבא, התם במוצא שטרות הטעם שמחזירין אינו מדין סימנין, אלא סברא הוא
ומבאר הגמ', במקרה של אחד הלוח משלושה הסברא שיחזיר ללוח, משום דגבי לוח שכיחי שיהיו כל הג' שטרות
מונחים ברשותו, ואילו לגבי מלוה לא שכיח, שמע מינה מלוה נפול
ובמקרה של שלשה שלוח מאחד הסברא שיחזיר למלוה, משום דגבי מלוה שכיחי שיהיו כל הג' שטרות מונחים
ברשותו, וכיון שיש סברא להחזיר למלוה לא איכפת לן בניחותא דלוח.

באר מה הסברא בשלושה שלוח מאחד שהשטרות הם של המלוה _____
סכס, מה הטעם שמחזירים את השטרות למלוה במקרה של ג' שלוח מאחד:

לפי הבנת הגמ' בקושיא _____
לפי התירוץ _____

המשך בבא מציעא דף כ"ז ע"ב - כ"ח ע"א

סיכום דברי רשב"ג במצא שלשה שטרות

והטעם לפי התירוץ	למי יחזיר	כמה לוויים היו	כמה מלוים היו	מצא שלושה שטרות שכתוב בהם...	
				א. אברהם לוח מראובן ב. אברהם לוח משמעון ג. אברהם לוח מלוי	אחד הלוח משלושה
				א. אברהם לוח מראובן ב. יצחק לוח מראובן ג. יעקב לוח מראובן	שלושה שלוח מן האחד

הקדמה:

ביאור מה הוא תכריך של שטרות ומה הוא אגודה של שטרות.

תכריך: פירושו שכורך שטר וקופלו בעצמו, ואחר כך כורכו בתוך שטר אחר וכן השנים בשלישי.

אגודה: פירושו שהשכיב שלשה שטרות זה על זה וכרכן יחד, ולפיכך כשכרכן באופן זה אי אפשר שישמט אחד מחבירו לכך קורא אגודה, מה שאין כן בתכריך שיוכל להשמט איזה שירצה ולקחתו מהכריכה. (תוס' יו"ט שם)

לעיל אמר רבא דהטעם שתיקנו חכמים סימנין הוא משום ד"ניחא ליה לבעל אבידה למיהדר בסימנין ולמשקליה וכו'" ומקשה הגמ' עוד על דבריו, **אלא הא דתנן (לעיל דף כ:)** מצא תכריך של שטרות או אגודה של שטרות הרי זה יחזיר למי צריך להחזיר.

סיום הקושיא: **הכי נמי** וכי אפשר לומר **דניחא ליה ללוח לאהדורי ליה למלוח** הרי כאן א"א לפרש שתיקנו חכמים להחזיר את השטרות בסימנין משום דניחא לבעל האבידה, שהרי אם נאבד מהלוח ודאי אינו רוצה שיחזירו למלוח.

אלא אמר רבא, על כרחך מה שמחזירין בסימנין אינו תקנת חכמים, אלא מוכרחים לומר שסימנין דאורייתא **דכתיב "וְהָיָה עִמָּךְ עַד דְּרַשׁ אַחֶיךָ אוֹתוֹ" וכי תעלה על דעתך שיתננו קודם שידרשנו, אלא** "עד דרוש אחיך" משמעו **דרשהו אם רמאי הוא או אינו רמאי** ובמה תדרשנו, **לאו** (האם לא) **בסימנין, שמע מינה**

סכס, לפי רבא האם סימנין דאורייתא או דרבנן.

איך הוכיחה הגמ' זאת.

ומנלן.

המשך בבא מציעא דף כ"ז ע"ב - כ"ח ע"א

אמר רבא, אם תימצי לומר סימנין דאורייתא, הגמ' מפסיקה את דברי רבא ומקשה מדוע אמר אם תימצי לומר, הא פשיט ליה לרבא שסימנין דאורייתא, מתרצת הגמ' משום דאיכא למימר כדשנינן פירוש שאפשר לדחות את הראיה מהפסוק כמו שדחינו לעיל, באר הדיחוי _____
המשך דברי רבא:

א. סימנין, וסימנין, פירוש באו שנים ונתן כל אחד מהם סימניה
הדין הוא שיניח, עד מתי (רש"י) _____

ב. סימנין, ועדים, פירוש אחד נתן סימנין והשני הביא עדים שהאבידה שלו, ינתן לבעל העדים
מה החידוש שעדים נאמנים כנגד סימנין (רש"י ד"ה את"ל) _____

ג. סימנין, וסימנין ועד אחד, פירוש אחד נתן סימניה והשני נתן סימניה וגם הביא עד אחד שהאבידה שלו
הדין הוא שעד אחד כמאן דליתיה דמי (כמי שאינו) והוי כמו סימנין וסימנין, ולכן ויניח.

ד. עדי אריגה, ועדי נפילה, פירוש אחד הביא עדים שהוא ארג את הבגד, והשני הביא עדים שממנו נפל
תנתן לעידי נפילה (לזה שהביא את העדים שממנו נפל), משום דאמרינן דלאחר שארגו הראשון זבוני זבנה
(מכרה לאחר) ומאיניש אחרינא (מאותו שהביא עדי נפילה) נפל.

ה. מדת ארכו, ומדת רחבו, פירוש אחד נתן סימן את מידת ארכו של הבגד, והשני נתן את מדת רחבו,
תנתן למדת ארכו, משום דמדת רחבו שעורי קא משער לה כד מכסי לה מרה וקאי פירוש שרוחב אפשר לשער
כאשר הוא רואה את בעל הבגד עומד מכוסה בו, ואילו ומדת ארכו לא משתער לה.
מדוע אפשר לשער את רחבו ולא את ארכו (תורת חיים) _____

ו. מדת ארכו ומדת רחבו, ומדת גמיון, פי' אחד אומר מדת ארכו ומדת רחבו, והשני אומר מדת ארכו ורחבו ביחד
האם השני יודע גם מה אורך הבגד לחוד ומה רחבו לחוד (רש"י) _____
ינתן למדת ארכו ורחבו.

ז. מדת ארכו ומדת רחבו, ומדת משקלותיו, פירוש אחד אומר מדת ארכו ומדת רחבו, והשני אומר משקל הבגד
ינתן למדת משקלותיו שהוא סימן מובהק יותר, שכן מדת משקלותיו קשה יותר לשער ממדת ארכו ומדת רחבו.
מדוע קשה יותר לשער משקל הבגד (תוס' לעיל דף כג: ד"ה מדמשקל) _____

שים לב: בהמשך דברי רבא בענין המוצא גט, הנידון הוא האם הבעל עדיין לא נתן לה את הגט וממנו נפל, ואינה מגורשת,
או שמא כבר הגיע הגט לידה וממנה נפל, והיא מגורשת.

ח. הוא אומר (הבעל) ממני נפל, ונתן סימני הגט, האם היא מגורשת לפי דבריו _____
והיא אומרת (האשה) ממני נפל, ונתנה סימני הגט, האם היא מגורשת לפי דבריה _____
ינתן לה, מדוע, הרי למדנו לעיל "סימנין וסימנין יניח" (רש"י) _____

שואלת הגמ', במאי, פירוש באלו סימנין מיירי

אילימא במדת ארכו ורחבו של הגט, א"כ מדוע זו הוכחה שהבעל כבר נתן לה את הגט

דלמא בהדי דנקיט ליה חזיתיה, פרש _____

משיבה הגמ', אלא שאמרה נקב יש בו (בגט) בצד אות פלוני שאת זה אינה יכולה לראות בעוד הגט ביד הבעל,
ולכן ודאי זו הוכחה שהגיע הגט לידה וממנה נפל, והיא מגורשת.

המשך בבא מציעא דף כ"ז ע"ב - כ"ח ע"א

ט. **הוא אומר סימני החוט** שהגט קשור בו, **והיא אומרת סימני החוט, ינתן לה**, והיא מגורשת שואלת הגמ', **במאי, אילימא בחיורא ובסומקא** שהחוט היה לבן או אדום, **ודלמא בהדי דנקיט ליה חזיתיה** משיבה הגמ', **אלא** שהיא נותנת סימן **במדת ארכו** של חוט הגט.

י. **הוא אומר** שהגט נמצא **בחפיסה, והיא אומרת שנמצא בחפיסה, ינתן לו**, ואינה מגורשת **מאי טעמא, מידע ידעה** (היא יודעת) **דכל מה דאית ליה, בחפיסה הוא דמנח ליה** ולכן, לומר שהיה בחפיסה הוי סימן רק לבעל ולא לאשה.
שאלת רשות: וקשה הלא גם הבעל לכאורה מידע ידע דכל מה שיש לאשה בחפיסה מנחת ליה, וא"כ ראוי היה שלא יחזיר לא לזה ולא לזה כדאמרינן גבי סימנין וסימנין (ריטב"א) _____

סיכום דברי רבא

	אחד אומר	ואחד אומר	הדין	הטעם
א.	סימנין	סימנין		
ב.	סימנין	עדים		
ג.	סימנין	סימנין ועד אחד		
ד.	עדי אריגה	עדי נפילה		
ה.	מדת ארכו	מדת רחבו		
ו.	מדת ארכו ומדת רחבו	מדת גמיו ואינו יודע מדת ארכו ורחבו		
ז.	מדת ארכו ומדת רחבו	מדת משקלותיו		
ח.	הבעל אומר סימני הגט מדת ארכו ומידת רחבו	היא אומרת סימני הגט מדת ארכו ומדת רחבו		
	הבעל אומר סימני הגט נקב יש בצד אות פלוני	היא אומרת סימני הגט נקב יש בצד אות פלוני		
ט.	הבעל אומר סימני החוט חיורא או סומקא	היא אומרת סימני החוט חיורא או סומקא		
	הבעל אומר סימני החוט מדת ארכו	היא אומרת סימני החוט מדת ארכו		
י.	הבעל אומר שהגט נמצא בחפיסה	האשה אומרת שהגט נמצא בחפיסה		

אלול תשע"ה

בבא מציעא דף כ"ח. כ"ח:

מתנני' ועד מתי חייב המוצא להכריז על האבידה, עד כדי שידעו בו שכניו, דברי ר"מ ובגמ' מפרש שכניו של מי רבי יהודה אומר, מכריז בשלש רגלים, מדוע מכריזים דוקא בשעת הרגל (מאירי) _____
ואחר הרגל האחרון שבעה ימים, כדי שילך המאבד לביתו שלשה ימים, ויבדוק אם אבד לו איזה דבר ויחזור לירושלים שלשה ימים, ויכריז יום אחד, מי יכריז (רש"י) _____ ומה הוא יכריז (שם) _____

סיכום דיני ההכרזה

ועד מתי הוא מכריז	ובאיזה זמן מכריז	באיזה מקום הוא מכריז	
			לפי ר' מאיר
			לפי ר' יהודה

גמ' תנא בברייתא ד"שכניו" האמור במשנתנו היינו שכני אבידה

שואלת הגמ', מאי "שכני אבידה" אילימא שכנים דבעל אבידה, מדוע אי אפשר לפרש כן _____
אלא מי הם "שכני אבידה" _____ ומדוע מכריז שם (רש"י) _____

שנינו במשנתנו, רבי יהודה אומר וכו', ואחר רגל האחרון ז' ימים, כדי שילך לביתו ג' ימים ויחזור ג' ויכריז יום אחד. ורמינהו ממשנה במסכת תענית, בשלשה במרחשון שואלים את הגשמים, פרש "שואלים" _____
רבן גמליאל אומר, בז' בו (במרחשון) (שהוא) חמישה עשר יום אחר החג (סוכות), כדי שיגיע אחרון של עולי רגלים שבארץ ישראל לנהר פרת, מדוע ממתנינים לומר ותן טל ומטר עד שיגיע האחרון לנהר פרת (רש"י) _____
סיכום הסתירה, כמה ימים צריך כדי להגיע מירושלים עד סוף הישוב בארץ ישראל: _____
לפי משנתנו _____ לפי המשנה במסכת תענית _____

אמר רב יוסף לא קשיא, כאן במקדש ראשון, איזו משנה _____ כאן במקדש שני, איזו משנה _____
ומבאר רב יוסף הטעם לחילוק זה:

במקדש ראשון דנפישו ישראל טובא, דכתיב בהו _____ ולכן כמה ימים צריכים _____
במקדש שני דלא נפישו ישראל טובא, דכתיב בהו _____ ולכן די בכמה ימים _____
מדוע כשהיו מועטים די בשלשה ימים _____

אמר ליה אבבי לרב יוסף, והא כתיב בספר נחמיה "וַיֵּשְׁבוּ הַכְּהֹנִים וְהַלְוִיִּם וְגו'" וכן בספר עזרא כתיב "וְהַמְשׁוֹרְרִים וְהַשׁוֹעֲרִים וְכָל יִשְׂרָאֵל בְּעָרְיָהֶם", נבאיזה מקדש איירי _____
מה מוכיח אבבי מהפסוקים הנ"ל _____ מאיזו מילה הוא מוכיח כן _____
וכיון דהכי הוא, פרש _____

אפכא מסתברא, שאיזו משנה מיירי במקדש ראשון _____ ואיזו במקדש שני _____
והביאור לפי אבבי: מקדש ראשון דנפישו ישראל טובא, דמצוות עלמא, פרש "דמצוות עלמא" (רש"י) _____
ומשתכחי שירתא דאזלי בין ביממא ובין בליליא, לא בעינן כולי האי (ט"ו ימים) וסגי בתלתא יומא _____

אבל מקדש שני דלא נפישו טובא וכו', ולכן כמה ימים צריך _____
וקשה, אם כשהולכים רק ביום צריך ט"ו יום א"כ כשהולכים גם ביום וגם בלילה יצטרך חצי משיעור זה דהיינו שבעה ימים ומחצה, א"כ מדוע אמר ר' יהודה שדי בג' ימים (תוס'): _____

המשך בבא מציעא דף כ"ח. כ"ח:

סיכום ישוב הסתירה בין ר' יהודה ורבן גמליאל

ומדוע	ולכן כמה ימים צריכים	האם אז היו ישראל מרובים או מועטים	באיזה מקדש מיירי		
				משנתנו	לפי רב יוסף
				המשנה במסכת תענית	
				משנתנו	לפי אב"י
				המשנה במסכת תענית	

רבא אמר תירוץ נוסף על הסתירה, **לא שנה במקדש ראשון ולא שנה במקדש שני** בשניהם לא היה מכריז אחר הרגל האחרון אלא שבעה ימים, אפילו שיש כאלו שצריכים חמשה עשר יום כדי להגיע לביתם מכל מקום **לא הטריחו רבנן באבידה יותר מדאי** להמתין אחר הרגל יותר משבעה ימים.

סיכום השיטות בביאור דברי ר' יהודה

כמה ימים מכריז אחר רגל שלישי לר' יהודה		כמה ימים צריך כדי להגיע מירושלים עד סוף הישוב בארץ ישראל		באיזה מקדש איירי ר' יהודה	
במקדש שני	במקדש ראשון	במקדש שני	במקדש ראשון		
					לפי רב יוסף
					לפי אב"י
					לפי רבא

אמר רבינא, שמע מינה, מאיזה דין (רש"י) _____

כי מכריז, גלימא מכריז (מכריז מצאתי בגד) רצה לומר שהמוצא מכריז איזו אבידה מצא, **דאי סלקא דעתך אבידתא מכריז** ואינו מפרט איזו אבידה מצא

א"כ בעינן למטפי ליה חד יומא לעיוני במאניה, פרש _____

אלא שמע מינה גלימא מכריז, שמע מינה

רבא אמר, אפילו תימא אבידתא מכריז אפילו הכי לא הוסיפו עוד יום, לפי שלא הטריחו רבנן באבידה יותר מדאי.

סכס, מה מוכיח רבינא מדברי ר' יהודה _____

באר הרא"י _____

איך דחה רבא את הרא"י _____

סכס, מדוע לא הוסיפו לבעל האבידה עוד יום לבדוק בביתו אם נאבד לו איזה חפץ:

לפי רבינא _____ לפי רבא _____

המשך בבא מציעא דף כ"ח. כ"ח:

הגמ' מביאה ברייתא המבוארת את אופן ההכרזה לדעת ר' יהודה דמשנתנו
ת"ר, רגל ראשון אומר המוצא בהכרזתו, שעתה הוא **רגל ראשון** שבו הוא מכריז, **רגל שני אומר** שעתה הוא **רגל**
שני, רגל שלישי אומר המוצא **סתם**, מכריז על האבידה בלי לציין שהוא רגל שלישי.

סיכום אופן ההכרזה לפי ר' יהודה

מה הוא אומר	והטעם שאומר כן
ברגל ראשון	רש"י
ברגל שני	
ברגל שלישי	רש"י

באר את דברי הגמ' דלהלן:

ואמאי, לימא רגל שלישי _____
 דלא אתי לאחלופי בשני (רש"י ע"ב) _____
 שני נמי אתיא לאחלופי בראשון _____
 הא קא אתי רגל שלישי _____

סכס, האם יש מקום לחשוש שהמאבד יפסיד את אבידתו:

אם יטעה ברגל שלישי ויחשוב שהוא רגל שני _____ והטעם _____
 אם יטעה ברגל שני ויחשוב שהוא רגל ראשון _____ והטעם _____

תנו רבנן, בראשונה, כל מי שמצא אבידה היה מכריז עליה בירושלים שלושה רגלים וכו'
משחרב בית המקדש שיבנה במהרה בימינו, התקינו שיהיו מכריזים בבתי כנסיות ובתי מדרשות
 מדוע ביטלו אז את ההכרזה בירושלים _____

ומשרבו האנסים, התקינו שיהו מודיעין לשכיניו ולמיודעיו ודיו

מבארת הגמ', מאי (מה הכונה) **משרבו האנסים**, הם אלו **דאמרי אבידתא למלכא**
 סכס אופן ההכרזה לפי רבי יהודה:

בזמן שבית המקדש היה קיים _____
 משחרב בית המקדש _____
 משרבו האנסים _____
 פרש: **רבי אמי אשכח אודיאי דדינרי** _____
חזייה ההוא בר נש דקא מירתת _____
א"ל זיל שקול לנפשך _____
דלאו פרסאי אנן דאמרי אבידתא למלכא _____

תנו רבנן, כך היה דרך ההכרזה בזמן המקדש, אבן טוען היתה בירושלים כל מי שאבדה לו אבידה היה נפנה לשם
וכל מי שמוצא אבידה היה נפנה לשם, זה עומד ומכריז, מי מכריז _____

ואיפה הוא עומד (רבינו חננאל) _____
 וזה עומד ונותן סימניו ונוטלה, מי _____
 וזו היא ששנינו במסכת תענית, אמר להם **צאו וראו אם נמחת אבן הטוען**, מי אמר כן (רבינו חננאל) _____
 פרש "נמחת" (רש"י) _____ ומדוע רצה לדעת אם נמחת אבן הטוען (שם) _____

תשרי תשע"ו

בבא מציעא דף כ"ח ע"ב

מתני' מצא אבידה, ובא אדם ואמר את האבידה ולא אמר סימניה, לא יתן לו

והרמאי אע"פ שאמר סימניה לא יתן לו, מנלן

איך יכול הרמאי בכל זאת להוכיח שהאבידה היא שלו (רמב"ם הלכות גזילה י"ג ג')

גמ' אתמר מחלוקת איך על המוצא להכריז על האבידה, **רב יהודה אמר, אבידתא מכריז, ורב נחמן אמר, גלימא**

מכריז מבארת הגמ' את המחלוקת, **רב יהודה אמר אבידתא מכריז, דאי אמרת גלימא מכריז חיישינן לרמאי** פי

שמה יש רמאי שידוע שלשכינו אבדה טלית (בגד) והוא יודע סימניה, וכשישמע שמכריז המוצא "טלית מצאתי" יקום ויתן

סימניה. ומדוע לא חיישינן לרמאי אם יכריז "אבידה מצאתי" (רש"י).

רב נחמן אמר, גלימא מכריז, לרמאי לא חיישינן, דאם כן דחיישינן לרמאי **אין לדבר סוף** פירוש דאפילו אם לא

יכריז מה היא האבידה אלא יאמר רק "אבידה מצאתי", בכל זאת יכול הרמאי להעלות על דעתו שזהו הטלית

שאבד לשכנו ויבא ויתן סימניה, אלא ודאי דלא חיישינן לרמאי.

לרב נחמן הסובר דלא חיישינן לרמאי, מ"מ מדוע אינו מכריז "אבידה מצאתי" כדי שיהא פחות חשש לרמאי

(תוס' רע"א)

סיכום המחלוקת באופן ההכרזה

ולכן מאי מכריז	האם חיישינן לרמאי		
	אם מכריז 'אבידתא'	אם מכריז 'גלימא'	
			לפי רב יהודה
			לפי רב נחמן

מקשה הגמ' על רב נחמן ממשנתנו, **תנן "אמר את האבידה ולא סימניה, הרי זה לא יתן לו" אי אמרת בשלמא**

אבידתא מכריז הא קמ"ל המשנה, **דאף על גב דאמר המאבד שהאבידה היא גלימא, שיש מזה קצת הוכחה**

שהאבידה היא שלו, אעפ"כ **כי לא אמר סימנין לא מהדרינן ליה**

אלא אי אמרת גלימא מכריז וכו', באר הקושיא

אמר רב ספרא לתרץ הקושיא, לעולם אפשר לומר דגלימא מכריז

ומשנתנו איירי שאמר **איהו גלימא, מי אמר כן** ואמר **איהו סימנין, מי אמר כן**

ומאי כוונת התנא באמרו לא אמר סימניה, שלא אמר סימנין מובהקין דידיה

פרש "סימנין מובהקין" דסוגיינתנו (תוס' לעיל דף כז: ד"ה ואנא)

ביאור "אמר את האבידה ולא אמר סימניה, הרי זה לא יתן לו"

ומה החידוש ב"הרי זה לא יתן לו"	פרש "ולא אמר סימניה"	פרש "אמר את האבידה"	
			לפי רב יהודה
			לפי רב נחמן

המשך בבא מציעא דף כ"ח ע"ב

שנינו במשנתנו והרמאי אע"פ שאמר את סימניה הרי זה לא יתן לו
 ת"ר בראשונה כל מי שאבדה לו אבידה היה נותן סימנין ונוטלה, משרבו הרמאין התקינו שיהו אומרים לו לזה
 שטוען שהיא שלו **צא והבא עדים**, שמה הם יעידו _____
 שים לב: דברייתא זו לא איירי שאנו יודעים שהוא רמאי, אלא שאנו חושדים בו מפני שרבו הרמאים, ולכן יש עליו
 להביא עדים שאינו רמאי, אבל במשנתנו אינו יכול להביא עדים שאינו רמאי, שהרי איירי שאנו יודעים שהוא רמאי,
 ולכן אין מחזירין לו את האבידה עד שיביא עדים שהאבידה עצמה היא שלו.

כי הא דאבנה דרב פפא, אירכס (אבד) ליה חמרא ואשכחוה, אתא לקמיה דרבה בר רב הונא

פרש	למי	מי אמר
		אמר ליה זיל אייתי סהדי דלאו רמאי את, וטול
		אזל אייתי סהדי
		אמר להו ידעיתון ביה דרמאי הוא
		אמרו ליה אין
		אמר להו אנא רמאה אנא
		אמרו ליה אנן לאו רמאי את קאמרין
		אמר רבה בר רב הונא מסתברא, שהרי לא מייתי איניש חובתא לנפשיה

_____ סכס, מה ענו העדים כששאל אותם "ידעיתון ביה דרמאי הוא"
 _____ ומה באמת היתה כוונתם
 _____ א"כ מדוע ענו "אין" כששאלו אותם אם הוא רמאי (רש"י)
 הנה יש כלל בעדות "כיון שהגיד" עדותו בבית דין "שוב אינו חוזר ומגיד" דהיינו שאין בית דין מקבלים מפיו עדות
 אחרת הסותרת את הראשונה
 לפי זה, מה היה צריך להיות הדין, לאחר שכבר אמרו העדים "אין"
 _____ ומדוע בכל זאת קבל רבה בר רב הונא את ההגדה השניה (רש"י)
 _____ ומה היא ההוכחה שכוונת העדים בראשונה היתה כפי שהגידו באחרונה

בבא מציעא דף כ"ח ע"ב

הקדמה למשנתנו:

כתוב בפרשת השבת אבידה "ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו, ואספתו אל תוך ביתך והיה עמך עד דרוש אחיך אותו והשבתו לו" והנה אם מצא בעלי חיים, בזמן שאוספן לתוך ביתו יש לו מהם הוצאות שהרי צריך להאכילם. אכן יש בעלי חיים שיכול המוצא להאכילם ממה שמרוויח מהם כגון שוורים וחמורים העושים מלאכה או תרנגולות שמטילות ביצים, ויש בעלי חיים שאין מהם רווחים כגון עגלים וסייחין שאינם עושים מלאכה או תרנגולים זכרים שאין מטילים ביצים. משנתנו דנה אלה מהם חייב המוצא לטפל בהם, ואלה מהם מוכרם.

מתני' כל דבר שעושה ואוכל פירוש שעושה מלאכה וצריך להאכילו, מאחר שאפשר להאכילו את הריוח ממלאכתו הדין הוא שיעשה מלאכה ויאכל את שכר מלאכתו, ולא ימכור אותו המוצא

מדוע הטריחו אותו חכמים לטפל בו, והרי יכול למוכרו ולתת דמיו לבעלים (רש"י)

ודבר שאין עושה ואוכל שאין עושה מלאכה שנוכל לשלם ממנו את מה שאוכל, **ימכר, מנלן** ואיך משמע כן מהפסוק

מבארת המשנה, **מה יהא בדמים** של האבידה שמכר, האם מותר למוצא להוציאם לצרכיו ולפורעם לאחמ"כ לבעלים.

ר' טרפון אומר _____ **לפיכך, מפני מה** _____ **אם אבדו הדמים, חייב באחריותם**
ר' עקיבא אומר _____ **לפיכך אם אבדו** _____

גמ' שואלת הגמ', ולעולם, על איזה דין במשנתנו השאלה _____

באר את השאלה (רש"י) _____

אמר רב נחמן אמר שמואל, מטפל בהן עד שנים עשר חודש

תניא נמי הכי כדברי רב נחמן, **כל דבר שעושה ואוכל, כגון פרה וחמור, מטפל בהן המוצא עד שנים עשר חודש,**

מכאן ואילך (לאחר י"ב חודש) **שם דמיהן** לדעת את שוויים, ומוכרם **ומניחן** ומניח את המעות אצלו עד שיבא האובד

מצא **עגלים וסייחין, מטפל בהן המוצא שלושה חדשים, מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן**

האם עגלים וסייחין עושים מלאכה (רש"י) _____

אווזין ותרנגולין זכרים שאין מטילין ביצים, ואין מהם רווח אבל יש לו הוצאות שצריך להאכילם, **מטפל בהם**

המוצא **שלושים יום, מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן**

אמר רב נחמן בר יצחק, תרנגולת דינה כבהמה גסה

במה דומה תרנגולת לבהמה גסה (רש"י) _____

ולפיכך כמה זמן מטפל בה (שם) _____ ואיזה רווח יש בתרנגולת (שם) _____

תניא נמי הכי, תרנגולת ובהמה גסה מטפל בהן שנים עשר חודש מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן

עגלים וסייחין מטפל בהן שלשים יום מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן

אווזין ותרנגולין וכל דבר שטיפולו מרובה משכרו, מטפל בהן שלושה ימים, מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן

מקשה הגמ' ששתי הברייתות סותרות זו את זו

קשיא עגלים וסייחין אעגלים וסייחין, שכמה זמן מטפל בהם, לפי ברייתא א' _____ לפי ברייתא ב' _____

וכן קשיא אווזין ותרנגולין אווזין ותרנגולין, שכמה זמן מטפל בהם, לפי ברייתא א' _____ לפי ברייתא ב' _____

המשך בבא מציעא דף כ"ח ע"ב

מתרצת הגמ', עגלים וסייחין אעגלים וסייחין לא קשיא, הא דרעיא והא דפטומא

ומדוע	ולכן כמה זמן מטפל בהם	פרש	איזה ברייתא איירי	
			(רש"י)	דרעיא
			(שם)	דפטומא

אוזין ותרנגולין אווזין ותרנגולין לא קשיא, הא ברברבי והא בזוטרי

ומדוע	ולכן כמה זמן מטפל בהם	פרש	איזה ברייתא איירי	
	(רש"י)			ברברבי
				בזוטרי

סיכום כמה זמן חייב המוצא לטפל בבעלי חיים

כמה זמן חייב לטפל בהם	האם עושה ואוכל / אין עושה ואוכל		
		פרה וחמור (גסים)	בהמות
דרעיא		עגלים וסייחין (דקין)	
דפטומי			עופות
		תרנגולות (נקבות)	
ברברבי		אווזין ותרנגולין (זכרים)	
בזוטרי			

שנינו במשנתנו, ושאינו עושה ואוכל, ימכר

תנו רבנן, כתוב בתורה "וְהִשְׁבַּתוּ לוֹ" ופירשו חכמים ראה האיך תשיבנו לו, רצה לומר שלא יאכיל עגל לעגלים,

וסיח לסייחין, אווזא לאווזין, ותרנגול לתרנגולין

באר "שלא יאכיל עגל לעגלים וכו'" (רש"י ור"ח)

ומה כן יעשה עם העגלים.

בבא מציעא דף כ"ט ע"א ע"ב

שנינו במשנתנו, **מה יהא בדמים** של האבידה שמכר, **ר' טרפון אומר ישתמש וכו'**
 מדייקת הגמ', **עד כאן לא פליגי ר' טרפון ור"ע** אם שומר אבידה חייב כשאבדו המעות

אלא **כנשתמש בהן**, פרש (רש"י ד"ה כנשתמש)

אבל לא נשתמש בהן, דהיינו אילו היה אסור לו להשתמש בדמים, דברי הכל **אם אבדו פטור**

שואלת הגמ', **לימא תיהוי תיובתא דרב יוסף**

הגמ' מביאה את המימרא של רב יוסף

דאתמר, שומר אבידה, פרש "שומר אבידה"

רבה אומר דינו כשומר חנם, שמה דינו (רש"י)

רב יוסף אומר דינו כשומר שכר, שמה דינו (רש"י)

ומה הוא שכרו (רש"י)

לפי רבה מדוע אין זה סיבה שיהיה כש"ש (תוס')

ביאור דברי התוס': הדין של "העוסק במצוה פטור מן המצוה" הוא רק בשעה שהוא עוסק בפועל במצוה, לפיכך שומר אבידה אינו נפטר
 מלתת פרוטה לעני אלא בשעה שמטפל באבידה ולא בזמן שהיא מונחת אצלו מבלי טיפול, ולא שכיח שיזדמן עני בשעת טיפולו בפועל.

סיכום הקושיא על רב יוסף:

איזה דין יש לשומר אבידה כשאין לו רשות להשתמש בדמים:

לפי הדיוק ממשנתנו _____ לפי רב יוסף _____

מתרצת הגמ', **אמר לך רב יוסף בגניבה ואבידה דכ"ע** (אפילו ר' עקיבא) **לא פליגי דחייב** כדין שומר שכר
כי פליגי ר' טרפון ור' עקיבא, באונסים דשואל, פירוש, האם יש לשומר דמי אבידה דין שואל וחייב באונסים או לא

ר' טרפון סבר _____ **והוה ליה** _____

ור' עקיבא סבר _____ **הלכך** _____

סיכום מחלוקת ר' טרפון ור' עקיבא בשומר דמי אבדה

ומדוע	דין של איזה שומר יש לו על דמי האבידה		
		לפי ר' טרפון	לרבה
		לפי ר' עקיבא	
		לפי ר' טרפון	לרב יוסף
		לפי ר' עקיבא	

המשך בבא מציעא דף כ"ט ע"א ע"ב

מקשה הגמ', **אי הכי** שהמחלוקת ר' טרפון ור"ע היא אם שומר דמי אבידה הוי כשואל או לא, **"לפיכך** אם אבדו אין חייב באחריותן" **דאמר רבי עקיבא למה לי**, הרי זה פשוט שאין לו דין שואל שהרי אסור לו להשתמש בדמים ומבארת הגמ' את הקושיא, **אי אמרת בשלמא בגניבה ואבידה הוא דפליגי** ר"ט ור"ע, ור' עקיבא בא לומר שאין לו דין שומר שכר, **היינו דקתני** במשנתנו ר"ע **אומר לא ישתמש בהן** (בדמים), **לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריותן** משום **דסלקא דעתך אמינא שומר שכר הוי כדרב יוסף, ובגניבה ואבידה מחייב** ולכן **קמ"ל** ר' עקיבא במה שאמר **"לפיכך** אם אבדו אינו חייב באחריותן" **השתא דאמרת לא ישתמש בהן**, אפילו **שומר שכר לא הוי, ולא מחייב בגניבה ואבידה** ובא בזה לאפוקי מדרב יוסף **אלא אי אמרת בגניבה ואבידה דכולי עלמא לא פליגי דחייב, וכי פליגי** ר"ט ור"ע **באונסים דשואל, מאי "לפיכך"** **דר' עקיבא** פירוש מדוע הוצרך להוסיף ולומר שאינו חייב באחריותן **הכי מיבעי ליה למתני, ר' עקיבא אומר לא ישתמש בהן** בלי להוסיף **"לפיכך וכו"**, **ואנא ידענא דכיון דלא ישתמש, לאו שואל הוי ואינו חייב באחריותן** אם נאנסו, וא"כ קשה **לפיכך דר' עקיבא למה לי** סכס, לפי רב יוסף אלו מילים לא היה לר"ע להוסיף.

סיכום קושית הגמ' "מאי לפיכך" דר' עקיבא

באר מהו החידוש / מדוע אין חידוש	האם יש בזה חידוש	ר"ע דאמר "אין חייב באחריותן" האם הוא בא לפוטרו מגניבה ואבידה או מאונסים	
			לפי רבה
			לפי רב יוסף

מתרצת הגמ', דר"ע הוסיף "לפיכך" משום **"לפיכך" דר' טרפון**

לפי התירוץ האם יש חידוש ב"לפיכך" דר"ע _____ וא"כ מדוע תני ליה _____ מבארת הגמ', **ולפיכך דר' טרפון למה לי, הכי קאמר כיון דשרו ליה רבנן לאשתמושי בגוייהו, כמאן דאישתמש בגוייהו דמי וחייב באחריותן** כדין שואל, והחידוש הוא דהואיל ומותר לו להשתמש במעות נעשה שואל, וחייב באונסין אע"פ שעדיין לא השתמש בהן.

ביאור "לפיכך" דר' טרפון ור' עקיבא

מהו החידוש / מדוע תני ליה	האם יש חידוש ב"לפיכך"	איזה שומר הוי שומר דמי אבידה		
			לפי ר' טרפון	לרבה
			לפי ר' עקיבא	
			לפי ר' טרפון	לרב יוסף
			לפי ר' עקיבא	

המשך בבא מציעא דף כ"ט ע"א ע"ב

מקשה הגמ' והא "אם אבדו חייב באחריותן" קתני

על מי הקושיא _____ שאיך הוא מפרש "חייב באחריותן" _____
ומה מוכח מזה דקתני "אבדו" _____

מתרצת הגמ', שאפשר לפרש "אבדו" דמשנתנו **כדרבה**, פירוש, כמו שמפרש רבה את המשנה בשקלים

דאמר רבה שמה דתני שם "נגנבו" פירושו בלסטים מזויין

"אבדו" פירושו **שטבעה ספינתו בים** דהיינו אונס, וכן יפרש רב יוסף "אבדו" דמשנתנו.

פירוש "אבדו" דמשנתנו לפי רבה ולפי רב יוסף

האם הוא אונס	מי מעמיד "אבדו" דמשנתנו	
		באבידה רגילה
		בטבעה ספינתו בים

אמר רב יהודה אמר שמואל, הלכה כר' טרפון, מה הדין שאמר רבי טרפון _____
הגמ' מביאה מעשה שהיה בענין זה

ביד רחבה (שם אמורא) הוה ליה הנהו זוזי דיתמי, והסתפק אם יכול להשתמש בהן

אתא לקמיה דרב יוסף, אמר ליה מהו לאשתמושי בגוייהו

אמר ליה רב יוסף לרחבה, הכי אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' טרפון, מה רצה לומר לו בזה _____

אמר ליה אביי לרב יוסף. ולא אתמר עלה על דין זה, אמר רבי חלבו אמר רב הונא, לא שנו, שמה _____

אלא בדמי אבידה, הואיל וטרח בה, איזו טירחה (רש"י) _____

אבל מעות אבידה שמצא מעות בעצמן דלא טרח בהו, לא, מה לא _____

והני, אלו מעות _____ כמעות אבידה דמו, מדוע _____

אמר ליה, מי אמר למי _____ לא שבקו לי דאשרי לך, פרש _____

לפי"ז האם התיר רב יוסף לרחבה להשתמש במעות _____

סיכום באלו מעות מותר להשתמש לפי ר' טרפון ואלו לא

מדוע	האם מותר להשתמש בהן	באר מה הם	
		רש"י	דמי אבידה
		רש"י	מעות אבידה
			מעות יתומים

בבא מציעא דף כ"ט ע"ב

מתנ"י מצא ספרים, קורא בהן אחד לשלשים יום, ואם אינו יודע לקרות, גוללן מתחילתן לסופן

מדוע הצריכוהו לקרות בהן או לגוללן (רש"י)

אבל לא ילמוד בהן בתחלה, באר "בתחלה" (רש"י) ומדוע אסור (שם)

ולא יקרא אחר עמו, מדוע (רש"י)

מצא כסות, מנערה אחד לשלשים יום, ושוטחה לצרכה, אבל לו לכבודו

"לצרכה" לצורך מי ומדוע הצריכוהו לעשות כן (רש"י)

מצא כלי כסף וכלי נחושת, משתמש בהן לצרכן משום שאם לא ישתמש בהן הם מתעפשים

מדוע הם מתעפשים (רש"י)

אבל לא ישתמש בהן באופן שיבא לשחקן, מה גורם להם שישחקו (רש"י)

מצא כלי זהב וכלי זכוכית, לא יגע בהן עד שיבא אליהו

מה הטעם: בכלי זהב (רש"י) בכלי זכוכית (שם)

סיכום אופני הטיפול באבידה

ומה אסור לו לעשות	מה עליו לעשות	מצא
		אם יודע לקרות
		אם אינו יודע לקרות
		כסות
		כלי כסף וכלי נחושת
		כלי זהב וכלי זכוכית

מצא שק או קופה, במי מיירי שמצא

וכל דבר שאין דרכו ליטול משום שגנאי הוא לו, מהו הגדר של דבר שגנאי הוא לו (רש"י)

הרי זה לא יטול משום שהוא פטור מהשבת אבידה, מנלן (שם)

גמ' אמר שמואל, המוצא תפילין בשוק, שם דמיהן ומניחן לאלתר

פרש: "שם דמיהן" "ומניחן"

מת"ב רבינא, הרי שנינו במשנתנו מצא ספרים קורא בהן אחד לשלושים יום, ואם אינו יודע לקרות גוללן

משמע שגוללן אין, אבל שם דמיהן ומניחן, לא, וקשה על שמואל דאמר "שם דמיהן ומניחן"

אמר אביי לתרץ הקושיא, תפילין בי בר חבו (בביתו של בר חבו) משכח שכיחי ויכול המוצא לקנות תפילין חדשות

בנקל עם הכסף שיקבל, ולכן מה הדין במקרה שמצא תפילין

אבל ספרים לא שכיחי ולכן לא ימכרם שמא לא ימצא הבעלים ספרים אחרים לקנות.

המשך בבא מציעא דף כ"ט ע"ב

ביאור קושית רבינא על דברי שמואל, והתירוץ

התירוץ		הסתירה	
מדוע זו סיבה שימכרם / שלא ימכרם	האם הם מצויים לקנות	מה עליו לעשות אם מצא	
			תפילין (דברי שמואל)
			ספרים (משנתנו)

תנו רבנן, השואל ספר תורה מחבירו, הרי זה לא ישאלנו לאחר

אם רצה השואל, פותחו וקורא בו, ובלבד שלא ילמוד בו בתחילה פירוש שלא ילמוד בו דבר שלא למד מעולם ולא יקרא אחר עמו לפי שכל אחד מושך אצלו והספר נקרע.

וכן המפקיד ספר תורה אצל חבירו, גוללו השומר כל שנים עשר חודש, פותחו וקורא בו

אם בשבילו פתחו השומר, אסור, פירוש, שאסור לו לפותחו לצורך עצמו

סומכוס אומר, בחדש (ס"ת חדש), גוללו כל שלשים יום, בישן (ס"ת ישן) גוללו כל שנים עשר חודש

מדוע ספר תורה חדש גוללו יותר מס"ת ישן (רש"י)

ר' אליעזר בן יעקב אומר, אחד זה ואחד זה (חדש וישן) גוללו כל שנים עשר חודש.

סיכום דיני הברייתא, מה מותר ומה אסור לעשות עם ספר תורה:

כששאלו: מה מותר לו לעשות

ומה אסור: 1. _____ 2. _____ 3. _____

כשקיבלו בפקדון: מה על השומר לעשות בו

כל כמה זמן חייב לעשות זאת: לפי תנא קמא

לפי סומכוס לפי ר' אליעזר בן יעקב

ומה אסור לו לעשות בו

הגמ' דנה בדברי הברייתא: אמר מר השואל ספר תורה מחבירו, הרי זה לא ישאלנו לאחר

מקשה הגמ', מאי אריא ס"ת שאסור לשואל להשאיל שהוא נוח להתקל, אפילו כל מילי נמי אסור להשאיל לאחר

דאמר ר"ש בן לקיש על המשנה במסכת גיטין, כאן שנה רבי במשנה זו לימד לנו רבי, שאין השואל רשאי

להשאיל ואין השוכר רשאי להשכיר

המשנה בגיטין:

המביא גט בארץ ישראל וחלה השליח, הרי זה משלחו ביד אחר, ואם אמר לו הבעל לשליח, טול לי הימנה חפץ פלוני

כשתתן לה את הגט, לא ישלחנו השליח הגט ביד אחר, שאין רצונו של הבעל שיהא פקדונו (החפץ שהיה בידה) ביד אחר.

סיכום הקושיא: איזה דין מלמדנו רבי בזה שאמר "לא ישלחנו ביד אחר וכו'"

ומה משמע מהברייתא ד"השואל ספר תורה" וכו' ואיך משמע כן

מתרצת הגמ', ספר תורה איצטריך ליה לתנא להשמיענו שאסור לשואל להשאיל, דמהו דתימא ניחא ליה לאיניש

דתיעבד מצוה בממוניה ולכן יהיה מותר להשאילו, קמ"ל שגם ספר תורה אסור לשואל להשאיל

לסיכום, לפי הבנת הגמ' בקושיא נקט התנא ס"ת, לומר שרק ס"ת אסור לשואל להשאיל, מפני שנוח להתקלקל

לפניי? האם מותר לשואל להשאיל שאר דברים

לפי התירוץ נקט התנא ס"ת, לומר שאפילו שאר דברים של מצוה מותר להשאיל, מ"מ ספר תורה אסור

ולפניי? האם מותר להשאיל שאר דברים (שאינם מצוה)

מדוע באמת אסור לו להשאיל ס"ת אפילו שזה מצוה (שיטמ"ק בשם הריטב"א מרבז)

המשך בבא מציעא דף כ"ט ע"ב

המשך הברייתא: **פותחו וקורא בו**, מקשה הגמ', **פשיטא** שמותר לשואל לקרות בו, **ואלא למאי שייליה מיניה** מתרצת הגמ', **סיפא איצטריכא ליה**, ששנה הרישא משום הדין האמור בסיפא, **ובלבד שלא ילמוד בו בתחילה** סכס, לפי התירוץ, האם יש חידוש במה שכתוב בברייתא "פותחו וקורא בו" _____
 וא"כ מדוע שנאו התנא _____ שמה הדין דתני בסיפא _____

המשך הברייתא: **וכן המפקיד ספר תורה אצל חבירו, גוללו** השומר **כל שנים עשר חודש**, **פותחו וקורא בו** מקשה הגמ', **מאי עבידתיה גביה**, על אלו מילים בברייתא הקושיא _____
 מדוע הבינה הגמ' שמה שאמר "פותחו וקורא בו" היינו לצורך עצמו (רש"י) _____
ותו קשה, שהרי בברייתא עצמה שנינו שלצורך עצמו אסור, היכן תני כן בברייתא _____
 מתרצת הגמ', **הכי קאמר, אם כשהוא גוללו** לצורך הספר **פותחו וקורא בו, מותר**, אבל **אם בשבילו פתחו, אסור** סכס, האם "פותחו וקורא בו" הוא לצורך עצמו או לצורך הס"ת: _____
 לפי הבנת הגמ' בקושיא _____ לפי התירוץ _____

המשך הברייתא: **סומכוס אומר, בחדש** (בס"ת חדש) גוללו כל **שלשים יום, בישן** גוללו כל **שנים עשר חודש** ומה סובר תנא קמא _____

ר' אליעזר בן יעקב אומר, אחד זה ואחד זה (חדש וישן) **שנים עשר חודש**

מקשה הגמ', **ר"א בן יעקב היינו תנא קמא**, שמה הדין לפי שניהם _____
 מתרצת הגמ', **אלא אימא וכו'**, איך צריך לגרוס בברייתא לפי התירוץ _____
 סכס, המפקיד ספר תורה אצל חבירו כל כמה זמן חייב השומר לגוללו: _____
 לפי תנא קמא: בחדש ובישן _____ לפי סומכוס: בחדש _____ בישן _____
 לפי ר"א בן יעקב: בחדש ובישן, לפי ההו"א _____ לפי התירוץ _____
 לפי המסקנא, כמו איזה מהתנאים הנ"ל סובר תנא דמשנתנו (רש"י) _____

סיכום הקושיות על הברייתא "השואל ספר תורה וכו'" והתירוצים

התירוץ	הקושיא	תנו רבנן:	
		הרי זה לא ישאלנו לאחר	השואל ס"ת מחבירו
		פותחו וקורא בו ובלבד שלא ילמוד בו בתחלה ולא יקרא אחר עמו	
		גוללו כל שנים עשר חודש פותחו וקורא בו אם בשבילו פתחו אסור	המפקיד ס"ת אצל חבירו
		סומכוס אומר בחדש שלשים יום בישן שנים עשר חודש ר"א בן יעקב אומר אחד זה ואחד זה שנים עשר חודש	

המשך בבא מציעא דף כ"ט ע"ב

שנינו במשנתנו, אבל לא ילמד בו (בספר שמצא) בתחילה, ולא יקרא אחר עמו

מקשה הגמ', ורמינהו, המוצא ספר לא יקרא בו פרשה ושנה, פרש

ולא יקרא בו פרשה ויתרגם, פרש

הטעם שאסור לו לעשות דברים אלו, כתוב בשיטמ"ק בשם תוס' שאנץ וז"ל "שניהם מפני ששוהה יותר מדאי" וזה יכול לגרום שיתקלקל.

ולא יפתח בו יותר משלשה דפין בבת אחת, ולא יקראו בו שלשה בני אדם בכרך אחד ביחד

משמע דווקא שלושה אין קורין יחד, הא שנים קורין, ומה תני במשנתנו

אמר אביי, לא קשיא, כאן במשנתנו איירי בענין אחד, ולכן כמה מותרים לקרוא ביחד (רש"י)

כאן בבביתא איירי בשני ענינים, ולכן כמה מותרים לקרוא ביחד

סיכום הסתירה והתירוץ

תירוץ אביי			הסתירה		
והטעם	ולכן מה הדין בשנים	איך מיירי	היכן מבואר כן	האם מותר לשנים לקרוא יחד	
					לפי משנתנו
					לפי הברייתא

שנינו במשנתנו, מצא כסות מנערה אחד לשלושים יום

מקשה הגמ', למימרא דניעור מעלי לה (שניעור מועיל לבגד) והאמר רבי יוחנן מי שיש לו גרדי אומן (אורג בגדים

מומחה) בתוך ביתו, ינער כסותו בכל יום פירוש שיכול להרשות לעצמו לנער בגדו כל יום, ואף שזה גורם שהבגד

יתקלקל, הרי יש לו מי שיארוג לו בגדים חדשים. מבואר בדבריו שע"י ניעור הבגד מתקלקל.

סיכום קושית הגמ' על דברי ר' יוחנן

איך משמע כן	האם ניעור מועיל לבגד	
		משנתנו
		ר' יוחנן

הגמ' מיישבת את דברי ר' יוחנן בכמה אופנים

ורבי יוחנן איירי	דמשנתנו איירי	
		תירוץ א'
		תירוץ ב'
		תירוץ ג'
		תירוץ ד'

"כיתנא"

"עמרא"

באר: "גרדי אומן"

המשך בבא מציעא דף כ"ט ע"ב

אמר רבי יוחנן, כסא דחרשין ולא כסא דפושריין, פרש (רש"י) _____
 מדוע מביאה הגמ' כאן את דבריו (שם) _____
 א. ולא אמרן שמים פושריין רעים לגוף אלא _____ אבל _____ לית לן בה
 ב. ובכלי מתכות נמי, לא אמרן אלא _____ אבל _____ לית לן בה
 ג. ולא אמרן אלא _____ אבל _____ לית לן בה
 סכס, אלו תנאים צריכים במים פושרים כדי שיזיקו 1. _____ 2. _____ 3. _____
 אם חסר אחד משלוש תנאים אלו האם הם רעים לגוף _____
 באר: "צויץ" _____ "שדא" _____ "ציביא" _____

ואמר רבי יוחנן, מי שהניח לו אביו מעות הרבה ורוצה לאבדן

ומדוע זה גורם להפסד	במה איירי	
		ילבש בגדי פשתן
		וישתמש בכלי זכוכית
	1.	וישכור פועלים ואל ישב עמהן
(רש"י)	2.	
(שם)		

מה בא ר' יוחנן ללמדנו בזה (רש"י) _____

חשון תשע"ו

בבא מציעא דף ל' ע"א

שנינו במשנתנו, "מצא כסות שוטחה לצורכה אבל לא לכבודו וכו'"

איבעיא להו, לצורכו ולצרכה מאי, באר את הספק

צריך ביאור, מדוע איבעיא להו, הרי שנינו במשנתנו "מצא ספרים, קורא בהן אחד לשלשים יום" וכן תני בברייתא לקמן "כלי נחושת משתמש בהן וכו'" משמע דלצרכו ולצרכה מותר. ומבארים התוס' שהאיבעיא היא רק בכסות, משום שכסות עשויה להתקלקל מחמת שימוש לצרכו ולצורכה משא"כ ספרים וכלים.

כיצד כסות עשויה להתקלקל

ומדוע אין חוששין לזה: בספרים

בכלים

ת"ש, מהא דשנינו במשנתנו שוטחה לצורכה, מדייקת הגמ' לצורכה אין (מותר לשוטחה), הא לצרכו ולצורכה לא.

דוחה הגמ', אימא סיפא, דתני אבל לא לכבודו, משמע שדוקא לכבודו הוא דלא הותר לו לשוטחה, הא לצורכה ולצורכו שפיר דמי ומותר

אלא מהא (ממשנה זו) ליכא למשמע מינה, באר מדוע

הערה: עיין רש"י שבת קכ"א. ד"ה אלא, שמפרש את הגמ' שם שאין סתירה בין הרישא לסיפא, וזה לשונו "דודאי מתניתין לאו כולה דוקא, אלא חדא מינייהו דוקא רישא או סיפא, ותנא אידך אטו ההיא, ולא ידעינן הי מינייהו דוקא דנגמר מיניה".

ביאור מדוע אין ראוי ממשנתנו

באר איך משמע כן	לפי"ז מה הדין "לצורכו ולצרכה"	
		רישא "שוטחה לצרכה"
		סיפא "אבל לא לכבודו"

ת"ש, דתני בברייתא, מצא כסות לא ישטחנה לא על גבי מטה ולא על גבי מגוד (יתד) לצרכו, אבל ישטחנה על גבי

מטה ועל גבי מגוד לצרכה, ואם נזדמנו לו אורחים לא ישטחנה לא על גבי מטה ולא על גבי מגוד, בין אם שוטחה

לצורכו ובין אם שוטחה לצורכה. מה מוכיחה הגמ' מברייתא זו

מאיזה דין מוכיחה הגמ' כן

מדוע אם נזדמנו לו אורחים נחשב לצורכו, אע"פ ששוטחה לצורכה (רש"י)

דוחה הגמ', דאפשר לומר דלצרכו ולצרכה מותר

שאני התם (בנזדמנו לו אורחים) דמקלא קלי לה כאשר הוא שוטחו בפני האורחים, ולכן אסור לשוטחה אפילו

לצורכה, פרש: "מקלא קלי לה"

ואיך 1. 2.

סכס, מדוע אסור לשוטחה אפילו לצרכה אם נזדמנו לו אורחים:

לפי הבנת הגמ' בראי' לפי הדיחוי

המשך בבא מציעא דף ל' ע"א

הקדמה להמשך דברי הגמ' "תא שמע הכניסה לרבקה וכו"

1. נאמר בתורה שאם נמצא חלל (הרוג) ולא נודע מי הכהו, הרי זקני העיר הקרובה אל החלל מביאים עגלת בקר ועורפין אותה בנחל איתן. 2. עֲגָלָה זו אם נעשה בה מלאכה פסולה דכתיב "אשר לא עֲבַד בה" פירוש שלא נעשה בה מלאכה. ובברייתא דלהלן מבואר אלו מלאכות פוסלות אותה.

תא שמע, דתני לגבי עגלה ערופה, **הכניסה** את העגלה לרבקה והיתה כוונתו שתינק מאמה, **ודשה** תוך כדי היניקה, **כשירה** להיות עגלה ערופה, אבל אם הכניסה לרבקה **בשביל שתינק ותדוש** (שהיתה כוונתו גם שתדוש) **פסולה**.

ביאור הברייתא

והטעם	האם היא כשירה או פסולה	ומה עשתה העגלה	לאיזה צורך הכניסה לרבקה	
				הרישא לרבקה ודשה
רש"י				הסיפא בשביל שתינק ותדוש

מוכיחה הגמ', **והא הכא, איפה** _____
דלצורכו ולצורכה הוא, מה עושה העגלה לצורכו _____ ומה עושה לצורכה _____
וקתני פסולה, מה רצתה הגמ' להוכיח מזה _____
 דוחה הגמ', שבאמת אפשר לומר שלצורכו ולצורכה מותר, **שאני התם** בעגלה ערופה **דאמר קרא "אֲשֶׁר לֹא עֲבַד בָּהּ"** דמשמע **מכל מקום** שנעבד בה, פסולה, איך משמע כן מלשון "עובד" _____
 סכס, "הכניסה לרבקה בשביל שתינק ותדוש" אמאי פסולה: _____
 לפי הבנת הגמ' ברא"י _____ לפי הדיחוי _____
 מקשה הגמ', **אי הכי, שמה** _____
אפילו רישא נמי, מהו המקרה ברישא _____
 מה הדין בזה לפי מה דתני בברייתא _____ ואיך צריך להיות הדין לפי הקושיא _____
 מתרצת הגמ', **הא** ד"הכניסה לרבקה ודשה" **לא דמיא אלא להא דתנן** לגבי פרה אדומה
 דשנינו, **שכן עליה עוף, כשירה, עלה עליה זכר** והפרה נושאת אותו, **פסולה** מחמת מלאכת הנשיאה
 איזו מלאכה נעשית בפרה ב"שכן עליה עוף" _____ ומהו הטעם בזה שהיא כשירה _____

ביאור במה דומה דין של עגלה ערופה לדין פרה אדומה

ולכן מה הדין	במה זה דומה	איזה מקרה בעגלה ערופה דומה לזה	
			פרה אדומה ששכן עליה עוף
			פרה אדומה שעלה עליה זכר

שאלת רשות: אמאי כשירה ב"הכניסה לרבקה ודשה" הרי ניחא ליה בדישה (תוס') _____

המשך בבא מציעא דף ל' ע"א

ומבאר הגמ', מאי טעמא לחלק בין שכן עליה עוף שהיא כשירה, לעלה עליה זכר שהיא פסולה **כדרב פפא, דאמר רב פפא** על מה שכתוב בעגלה ערופה "אשר לא עבד בה", **אי כתיב עובד וקרינן עובד** פירוש אם היה כתוב עובד וגם היו קוראים "עובד" **הוה אמינא** שהיא פסולה **אפילו** אם נעשתה בה מלאכה ממילא **ואי כתיב עבד וקרינן עבד, הוה אמינא** שאינה נפסלת **עד דעבד בה איהו** בידים אבל **השתא דכתיב עבד וקרינן עובד** בא הכתוב לומר שכדי לפוסלה **בעינן עובד דומיא דעבד** פירוש שאינה נפסלת אם "עובד" בה, דהיינו שנעשה מלאכה מאליה, רק אם הוא דומה ל"עבד" שעשה המלאכה בידיים. **מה עבד** בידים **דניחא ליה** שהרי אם עשה בידים ודאי ניחא ליה **אף עובד** דממילא, אינה נפסלת אלא כשנעשתה בה מלאכה **דניחא ליה** לבעלים. סיכום התירוץ על הקושיא "אי הכי אפילו רישא נמי", דהואיל וכתיב עבד וקרינן עובד, לומדים מזה דשאינה נפסלת במלאכה שנעשית מאליה, אלא אם כן הבעלים ניחא להו מהמלאכה, דאז הוי דומיא דעבד.

סיכום ביאור דברי רב פפא

לפי זה האם תהיה כשירה או פסולה				מה המשמעות של זה	וקרינן	אי כתיב
כשעלה עליה זכר	כששכן עליה עוף	כשהכניסה בשביל שתניק ותדוש	כשהכניסה לרבקה ודשה			
					עובד	עובד
		תלוי באיכות הזמי "לכרם ולצרכה מאי"			עבד	עבד
					וקרינן עובד	השתא דכתיב עבד

סיכום הראיות והדיחויים לענין "לצורכו ולצורכה"

הדיחוי	באר את ההוכחה	מה רצתה הגמ' להוכיח	
			מרישא דמשנתנו "שוטחה לצורכה"
			מ"נזדמנו לו אורחים לא ישטחנה וכו' בין לצורכה"
			מ"הכניסה לרבקה וכו' בשביל שתניק ותדוש פסולה"

למסקנא האם נפשטה האיבעיא ד"לצורכו ולצורכה" באבידה _____

בבא מציעא דף ל' ע"א

שנינו במשנתנו "כלי כסף וכלי נחושת משתמש בהן וכו'"

ת"ר, המוצא כלי עץ, משתמש בהן בשביל שלא ירקבו

מצא כלי נחושת, משתמש בהן בחמין, ומה הדין בצונן (רש"י)

אבל לא על ידי האור, מפני שמשחיקן, פרש "לא על ידי האור" (רש"י)

מצא כלי כסף, משתמש בהן בצונן, אבל לא בחמין, מפני שמשחירן

מצא מגריפות וקרדומות, לאיזה צורך עשויות ה"מגריפות" (רש"י)

משתמש בהן בך, אבל לא בקשה, מפני שמפחיתן, פרש "מפחיתן" (רש"י)

מצא כלי זהב וכלי זכוכית, לא יגע בהן עד שיבא אליהו ויגלה של מי הם

מסיימת הברייתא, כדרך שאמרו באבידה כך אמרו בפקדון, איזה דין שאמרו באבידה הוא גם בפקדון

שואלת הגמ', פקדון מאי עבידתיה גביה, פרש (רש"י)

ומדוע שלא יצטרך השומר להשתמש בפקדון כדי שלא יתקלקל (שם)

אמר רב אדא בר חמא אמר רב ששת, שהברייתא איירי בפקדון שהלכו בעליהן למדינת הים

לפי זה במקרה שהבעלים נמצאים כאן האם השומר חייב לטפל בפקדון

סיכום האופנים שמטפל באבידה

והטעם שאסור	באיזה אופן אסור להשתמש	באיזה אופן משתמש	
			בכלי נחושת
			בכלי כסף
			במגריפות וקרדומות
			בכלי זהב
רש"י במשנתנו			בכלי זכוכית
רש"י במשנתנו			

חשון תשע"ו

בבא מציעא דף ל' ע"א

שנינו במשנתנו **"מצא שק או קופה וכל דבר שאין דרכו ליטול, הרי זה לא יטול"**
 שואלת הגמ'; **מנהני מילי** שאדם שגנאי הוא לו להשיב את האבידה, פטור מהשבת אבידה
דת"ר, כתוב בפרשת השבת אבידה **"והתעלמת"**, מזה לומדים **שפעמים שאתה מתעלם ופעמים שאי אתה
 מתעלם**, מאיפה לומדים **"פעמים שאתה מתעלם"**
 ואיפה כתוב בתורה **"פעמים שאי אתה מתעלם"** (רש"י)
הא כיצד פירוש: מה הם המקרים ש"פעמים שאתה מתעלם"
 1. **היה המוצא כהן, והיא בבית הקברות**, מה נמצאת בבית הקברות (רש"י)
 2. **או שהיה המוצא זקן, ואינה לפי כבודו**, מה אינה לפי כבודו (רש"י)
 3. **או שהיתה מלאכה שלו מרובה משל חברו**, פרש
לכך נאמר "והתעלמת מהם" ללמדנו שיש מקרים שבהם פטור מהשבת אבידה
 שואלת הגמ'; **למאי איצטריך קרא**, פירוש: לאיזה מהמקרים הנ"ל צריך את הפסוק "והתעלמת"
אילימא שצריך את הפסוק **לכהן והיא בבית הקברות, פשיטא, שמה**
 שהרי **האי חיוב**, הוא מצוות **עשה**, איזה חיוב _____ היכן כתוב עשה זה בתורה (רש"י)
והאי איסור, הוא **לא תעשה ועשה**, איזה איסור _____
 היכן כתוב בתורה: **הלא תעשה** (רש"י) _____ העשה (שם)
ולא אתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה, שאלת רשות: מדוע אומרת הגמ' שהשבת אבידה זה רק "עשה" הרי
 בהשבת אבידה יש גם **"לא תעשה"** (רש"י)
ותו, עוד סיבה שכהן והיא בבית הקברות פשיטא שפטור מהשבה, שהרי **לא דחינן איסורא מקמי ממונא**
 מהו האיסור _____ ואיזה "ממונא" בא לדחותו _____
אלא אם נאמר שהפסוק "והתעלמת" נצרך **לשלו מרובה משל חברו**, הרי דין זה **מדרב יהודה אמר רב נפקא**
(נלמד) דאמר רב יהודה אמר רב, כתוב בתורה **"אָפֶס כִּי לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֲבִיוֹן"** ללמדנו **ששלך קודם לשל כל אדם**
 איך לומדים זאת מהפסוק (רש"י) _____
 שאלת רשות: מנא ליה שהפסוק בא ללמדנו ש"שלך קודם" אולי בא רק להבטחה שלא יהיה בך אביון
 (רש"י סנהדרין דף סד:) _____
 מסקנת הגמ': **אלא** "והתעלמת" נצרך **לזקן ואינו לפי כבודו** ללמדנו שאינו חייב להשיב את האבידה.

סיכום ה"פעמים שאתה מתעלם" ומנין לומדים אותו

האם מותר לו להתעלם או שהוא חייב להתעלם	אלא מהו הטעם שהוא מתעלם	האם דין זה נלמד מ"והתעלמת"	מה הם המקרים שבהם הוא מתעלם כתוב לפי סדר הברייתא

חשון תשע"ו

בבא מציעא דף ל' ע"ב

אמר רבה הכישה חייב בה

מי הוא המוצא (רש"י) _____ מה הוא עשה בה (שם) _____
ומה דינו מעתה (שם) _____ והטעם (שם) _____

אביי הוה יתיב קמיה דרבה וכו'

כתוב מה היה המעשה עם אביי _____
ומה פסק לו רבה בזה _____

איבעיא להו, במקרה שהמוצא הוא זקן שדרכו להחזיר בשדה ואין דרכו להחזיר בעיר

מדוע בשדה דרכו להחזיר ובעיר אין דרכו להחזיר (רש"י) _____

מהו, האם הוא חייב להחזיר את האבידה או לא.

האם האיבעיא היא כשמצאה בעיר או בשדה _____

צדדי הספק הם: **מי אמרינן השבה מעליא בעינן, באר "השבה מעליא"** _____

וכיון דלא דרכיה להחזיר בעיר, לא לחייב, במה לא יתחייב (רש"י). _____

או דלמא, בשדה מיהת הוא דאיחייב ליה, מדוע. _____

וכיון דאיחייב ליה להתחיל ההשבה בשדה, איחייב ליה בעיר, מדוע חייב גם בעיר (רש"י). _____

סכס, האם זקן חייב בהשבה:

אילו היה מוצא את האבידה בעיר ומקום ההשבה הוא ג"כ בעיר _____

אילו מצאה בשדה ומקום ההשבה הוא ג"כ בשדה _____

ובאיזה מקרה האיבעיא _____

מה הצד שאינו חייב בהשבה _____

ומה הצד שחייב בהשבה _____

האם הגמ' פשטה את האיבעיא _____

אמר רבא, כל שבשלו מחזיר, בשל חבירו נמי מחזיר, באר "בשלו מחזיר" _____

וכל שבשלו פורק וטוען, בשל חבירו נמי פורק וטוען.

באר מה היא מצוות "פריקה" _____

ואיפה היא כתובה בתורה (רש"י) _____

באר מה היא מצוות "טעינה" _____

ואיפה היא כתובה בתורה (שם) _____

סכס, על אלו דברים אמר רבא שאע"פ שהוא זקן, מ"מ אם היה עושה כן לעצמו חייב ג"כ לעשותן לאחרים:

1. _____ 2. _____ 3. _____

המשך בבא מציעא דף ל' ע"ב

הגמ' מביאה מעשה בענין זקן ואינה לפי כבודו

פרש	רבי ישמעאל ברבי יוסי הוה קאזיל באורחא	
	פגע ביה ההוא גברא	על מי נאמר
	הוה דרי פתכא דאופי	
	אותבינהו וקא מיתפח	
	אמר ליה דלי לי	מי אמר או נתן למי
	אמר ליה כמה שוין	
	אמר ליה פלגא דזוזא	
	יהיב ליה פלגא דזוזא	
	ואפקרה	על מי נאמר
	הדר זכה בהו	
	הדר יהיב ליה פלגא דזוזא	
	ואפקרה	
	חזייה	
	דהוה קא בעי למיהדר למזכיה בהו	
	אמר ליה לכולי עלמא אפקרנהו ולך לא אפקרנהו	

מדוע קנה ר' ישמעאל ברבי יוסי את העצים _____

ומדוע הפקיר אותם לאחר מכן (תוס') _____

מקשה הגמ' על מעשה זה, ומי הוה הפקר כי האי גוונא

"כי האי גוונא" איזה אופן _____

והתנן, בית שמאי אומרים, הפקר שהוא לעניים בלבד, הרי זה הפקר

וב"ה אומרים, אינו הפקר עד שיהא הפקר לעניים ולעשירים, כשמיטה דהוי הפקר לכל

האם קושית הגמ' היא מדברי בית שמאי או מדברי בית הלל _____

מתרצת הגמ', אלא ר' ישמעאל ברבי יוסי לכו"ע אפקרינהו וגם לאותו אדם, ובמלתא בעלמא הוא דאוקמיה

סכס, למי הפקיר רבי ישמעאל ברבי יוסי את העצים _____

וא"כ למה אמר לו רבי ישמעאל ברבי יוסי "ולך לא אפקרנהו" _____

עוד מקשה הגמ' על המעשה הנ"ל, והא רבי ישמעאל ברבי יוסי זקן ואינו לפי כבודו הוה

באר הקושיא _____

מתרצת הגמ', ר' ישמעאל ברבי יוסי לפני משורת הדין הוא דעבד

דתני רב יוסף על הפסוק (שבו יעץ יתרו למשה רבינו) "והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון"

הפסוק נדרש כך: 'וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם' זה בית חיייהם, 'אֶת הַדֶּרֶךְ' זו גמילות חסדים, 'יִלְכוּ' זו ביקור חולים,

'בָּה' זה קבורה, 'וְאֶת הַמַּעֲשֵׂה' זה הדין, 'אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן' זו לפני משורת הדין.

פרש "בית חיייהם" (רש"י) _____

מדוע א"א לפרש ד"בית חיייהם" היינו דחייב ללמדם חוקים ותורות (שם) _____

סכס, האם ר' ישמעאל בר"י היה מחויב לטעון לו את העצים _____ ומדוע _____

וא"כ מדוע קנה ממנו את העצים _____

מאיפה לומדים שצריך להתנהג לפני משורת הדין _____

המשך בבא מציעא דף ל' ע"ב

ביאור הפסוק על פי דרשת הגמ'

ביאור על פי המהרש"א איך מרומזת הדרשה בפסוק	מה דורשים מזה	
"להם" משמע דבר הצריך להם ולגופם דהיינו מחייתם ואומנותם		והודעת להם
"הדרך" בה"א הידיעה כוונתו לדרך הידועה שהיא גמילות חסדים, שהרי אנו לומדים גמילות חסדים מהפסוק "אחרי ד' אלוקיכם תלכו"		את הדרך
שבהליכתו בלבד לבקר החולה בלא שום מעשה הוא מקיים את המצוה וכמסקנת הגמ' שבן גילו נוטל אחד מששים בחליו		ילכו
שהמתעסק בקבורת המת, אין תכלית עשייתו רק "בה", כי אינו מצפה לתשלום גמול וזהו חסד של אמת, משא"כ בשאר גמילות חסדים		בה
משום שמה שנעשה על פי דין הוא "המעשה" שראוי ליעשות		ואת המעשה
"אשר יעשון" משמע דבר שבעלי בדין עושים מרצונם ואין בית דין כופין עליהם, דהיינו לפנים משורת הדין		אשר יעשון

אמר מר בברייתא דר' יוסי, **"ילכו" זה ביקור חולים**

מקשה הגמ', **היינו גמילות חסדים**, באר הקושיא

מתרצת הגמ', **לא נצרכה** הדרשה ד"ילכו" **אלא** ללמד **לבן גילו** שחייב לבקרו בחליו

והחידוש הוא דאע"פ **דאמר מר בן גילו נוטל אחד מששים בחליו**, ואפילו הכי **מבעי ליה למיזל לגביה**

בהמשך הברייתא תני ר' יוסי: **"בְּהַ" זו קבורה**, מקשה הגמ', **היינו גמילות חסדים**

מתרצת הגמ', **לא נצרכה** הדרשה ד"בה" **אלא** ללמד **לזקן ואינו לפי כבודו** שגם הוא חייב לעסוק בקבורה

סכס, מאחר שכבר למדנו מצות גמילות חסדים מדוע הוצרך הפסוק להוסיף:

מצות ביקור חולים

מצות קבורה

בהמשך הברייתא תני ר' יוסי: **"אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן" זו שצריך לנהוג לפנים משורת הדין**

דאמר ר' יוחנן, **לא חרבה ירושלים אלא על שדנו בה דין תורה**

מתמהת הגמ', **אלא דיני דמגיזתא לדיינו**, פרש "דיני דמגיזתא" (רש"י)

מתרצת הגמ', **אלא אימא** לא חרבה ירושלים אלא על **שהעמידו דיניהם על דין תורה ולא עבדו לפנים משורת הדין**

קשה שהרי במסכת יומא אמרו שבית המקדש נחרב מפני שנאת חינם (תוס')

בספר שמירת הלשון שער הזכירה פרק ב', כתב תירוץ נוסף וזה לשונו: דאם היו מעבירין על מדותיהן היה הקב"ה

מוחל להם ג"כ, אבל הם העמידו דבריהן שלא לוותר כלום לחבריהן מכפי גדר הדין לכן דקדק הקב"ה ג"כ אחריהן.

בבא מציעא דף ל': ל"א.

מתנני' אי זו היא אבידה שהמוצא יהיה חייב בהשבתה

מצא חמור או פרה רועין בדרך, אין זו אבידה שכן הרגילות להניחם בדרך לרעות, ולכן אנו אומרים שמדעת הניחוח שם

אבל אם מצא חמור וכליו הפוכין, פרש "כליו הפוכין" (שיטה בשם הר"ר יונתן) _____

וכן אם מצא פרה רצה בין הכרמים, הרי זו אבידה וחייב בהשבה, מפני שניכר שהם אבודים מהבעלים

איך מוכח שהיא אבודה מהא ד"רצה בין הכרמים" (רש"י) _____

סיכום מה נחשב אבידה

ולכן האם היא אבידה	האם אנו תולים שהם שם מדעת הבעלים או שלא מדעתם	
		מצא חמור או פרה רועין בדרך
		מצא חמור וכליו הפוכין
		מצא פרה רצה בין הכרמים

התנא דמשנתנו שונה דינים נוספים:

החזירה וברחה, החזירה וברחה, אפילו ארבעה וחמשה פעמים חייב להחזירה, שנאמר "הָשִׁב תְּשִׁיבֵם"

היה המוצא בטל מסלע (ממלאכה ששכרה סלע) **לא יאמר לו** לבעל האבידה **תן לי סלע** שהפסדתי ממלאכתי בגלל

ההשבה, מדוע באמת אין צריך לתת את כל הסלע שהפסיד (רש"י) _____

אלא נותן לו (למוצא) **שכרו כפועל**, ובגמ' מפרש איך שמין תשלום זה.

ואם המוצא רוצה לטרוח יותר ולקבל כל שכרו, מה יעשה, **אם יש שם בית דין** (שלשה אנשים) **מתנה בפני בית דין**

מה הוא מתנה (רש"י) _____ ואז כמה יקבל עבור השבתו _____

וכמה יקבל אם לא יתנה בפני בית דין _____

ואם אין שם בית דין בפני מי יתנה ליטול את כל שכרו, **שלו קודם**, והאם היא חייב בהשבה _____

גמ' על אלו דברים אומרת המשנה "הרי זו אבידה" _____

מקשה הגמ', **אטו כל הני אבידות דאמרין לעיל בפרקין לאו אבידה הו**

באר הקושיא _____

אמר רב יהודה הכי קאמר, אי זו היא כלל אבידה שהוא חייב בה, מצא חמור ופרה וכו'

לפי התירוץ האם רק הדברים הכתובים במשנתנו הו אבידה _____

ומה כן בא התנא לומר בדוגמאות אלו _____

סכס, מה המשמעות של "אי זו היא אבידה" לפי הבנת הגמ' בקושיא _____

ומה המשמעות לפי התירוץ _____

המשך בבא מציעא דף ל': ל"א.

שואלת הגמ', **ולעולם**, על איזה דין במשנתנו שואלת הגמרא כן. _____
 באר השאלה _____
 מה השיב רב יהודה בשם רב על זה _____
 שואלת הגמ', **היכי דמי** הא דאמר רב יהודה דעד שלשה ימים אין זו אבידה
אי מיירי שרועה **בלילותא, אפילו חדא שעתא נמי** הוי אבידה, מדוע _____
אי ביממא, אפילו טובא נמי לא, מה לא _____ ומדוע _____
 מתרצת הגמ', **לא צריכא** אלא במקרה **דהוה חזי לה המוצא**, שהיא רועה **בקדמתא ובחשכתא**
 פרש: "בקדמתא" (רש"י) _____ "בחשכתא" (רש"י) _____
 עד **תלתא יומי אמרינן** (יש מקום לומר) **איתרמויי איתרמי לה ונפקא**, פרש _____
 ולכן האם זו אבידה _____
 אבל **טפי** משלושה ימים **ודאי אבידה היא** משום שאין רגילות לרעות בזמנים אלו באופן קבוע.

סיכום הדינים ד"רועה בדרך"

	האם הוי אבידה		
		ממתי	מצא בלילה
		עד כמה זמן	מצא ביום
		ומדוע	עד ג' ימים יותר מג' ימים
			בקדמתא ובחשכתא

על איזה מהמקרים הנ"ל אמר רב יהודה "עד שלשה ימים" _____
 הגמ' מביאה ברייתא דתני כרב יהודה:
תניא נמי הכי, מצא טלית וקרדום באסרטיא (בדרך של רבים) **ופרה רצה בין הכרמים, הרי זו אבידה**
 אבל אם מצא **טלית מונחת בצד גדר** או **קרדום מונח בצד גדר, ופרה רועה בין הכרמים, אין זו אבידה**
 ואם היו שם במשך **שלשה ימים זה אחר זה, הרי זו אבידה** משום שאין הדרך להשאירם יותר משלושה ימים
ראה מים ששוטפין ובאין הרי זה גודר בפניהם (בפני המים), איזו מצוה הוא מקיים בזה _____
 איזה דין בברייתא הנ"ל הוא כדברי רב יהודה _____

סיכום דיני הברייתא

מתי גם באופן כזה הוי אבידה	באיזה אופן לא הוי אבידה	באיזה אופן הוי אבידה	
			טלית וקרדום
רשב"א			פרה בין הכרמים

המשך בבא מציעא דף ל': ל"א.

אמר רבא, מה שנאמר בפסוק "לְכָל אֲבֹת אַחִיד", בא לרבות אבידת קרקע

איך למד רבא דין זה מהפסוק (רש"י ד"ה מאי למימרא) _____

כיצד יכולה קרקע להיות אבודה _____

אמר ליה רב חנניה לרבא, תניא בברייתא דין דמסייע לך, דתני ראה מים ששוטפין ובאין, הרי זה גודר בפניהם

באר את הראי' _____

אמר ליה רבא לדחות את ראייתו, אי משום הא (ברייתא זו) לא תסייעי, שאפשר לומר דהכא במאי עסקינן

בדאיכא עומרינן, מדוע אם איכא עומרינן אין ראי' _____

מקשה הגמ' אי דאיכא עומרינן מאי למימרא, מדוע אין בזה חידוש _____

מתרצת הגמ' דלעולם אפשר לומר שאין מצות השבת אבידה בקרקע, ומה ששנינו "הרי זה גודר בפניהם"

לא צריכא אלא במקרה דאית בה עומרינן דצריכי לארעא דחייב לגדור כדי להציל את העומרים

והחידוש הוא דמהו דתימא כיון דצריכי לארעא, כי גופא דארעא דמיין ולא יצטרך להציל את העומרים כיון שהם

כקרקע עצמו (על הצד שאינו חייב על אבידת קרקע), קמ"ל הברייתא שאינו כן, וחייב לגדור בפניהם.

סכס, מה החידוש ב"ראה מים ששוטפין ובאין הרי זה גודר בפניהם":

לפי רב חנניה שסובר שהברייתא מסייע לרבא _____

לפי דיחוי של רבא _____

לסיכום: האם יש ראי' מהברייתא לדברי רבא _____

האם נדחה דינו של רבא או רק הראי' נדחתה לו _____

בבא מציעא דף ל"א ע"א

כדי להבין סוגית הגמ' נקדים את דברי רש"י ד"ה רועה בדרך :
רועה בדרך איכא תרתי למעליותא, חדא לרועה ועוד לאפילו לכה לא מסתקבא (הואיל והיא בדרך)
לכה בין הכרמים איכא תרתי לגריעותא, חדא לכה ועוד לכרמים מסקבי לכה
לכה בדרך איכא חדא לגריעותא לכה ומתקלקלת כריכתה אי נמי תלך למרחקים
רועה בין הכרמים חדא לגריעותא דזימנן למסקבא.

סיכום דברי רש"י

ברועה בין הכרמים	ברצה בדרך	ברצה בין הכרמים	ברועה בדרך	
			א.	מה היא המעליותא
			ב.	
		א.		מה היא הגריעותא
		ב.		

מה גורם לבהמה להינזק : כשרצה 1. _____ 2. _____ בבין הכרמים _____

שנינו במשנתנו, **"מצא חמור או פרה רועין בדרך אין זו אבידה"**
 מקשה הגמ', **הא גופא קשיא, אמרת "מצא חמור ופרה רועין בדרך אין זו אבידה"** משמע **רועין בדרך הוא דלא הווי אבידה** משום שיש בזה שתי מעלות, מה הם (רש"י) 1. _____ 2. _____
הא "רצה בדרך" ו"רועה בין הכרמים" שיש בהן חסרון ומעלה הויא אבידה
אימא סיפא "חמור וכליו הפוכים, ופרה רצה בין הכרמים הרי זו אבידה" משמע **רצה בין הכרמים הוא דהויא אבידה** משום שיש בזה שתי חסרונות, מה הם (שם) 1. _____ 2. _____
הא "רצה בדרך" ו"רועה בין הכרמים" שיש בהן חסרון ומעלה אין זו אבידה.

סיכום הסתירה בדין "רצה בדרך" ו"רועה בין הכרמים"

לפי זה מה הדין ברצה בדרך ורועה בין הכרמים	לפי זה במקרה שיש רק אחת מהסיבות האם הוי אבידה	מה הם שתי הסיבות לזה	האם זו אבידה	
				רישא: מצא חמור או פרה רועין בדרך
				סיפא: פרה רצה בין הכרמים

המשך בבא מציעא דף ל"א ע"א

אמר אביי לתרץ את הסתירה, יגיד עליו ריעו רצה לומר דין אחד מלמד על השני:

תנא רועה בדרך דלא הוי אבידה, והוא הדין _____ פירוש: הא ד"רועה בדרך" לא הוי אבידה לא מפני שהיא גם רועה וגם בדרך, אלא משום "רועה" בלבד, וה"ה דרועה בין הכרמים נמי לא הוי אבידה.

תנא רצה בין הכרמים דהוי אבידה, והוא הדין _____ פירוש: הא ד"רצה בין הכרמים" הוי אבידה לא מפני שהיא גם רצה וגם בין הכרמים, אלא משום "רצה" בלבד, וה"ה דרצה בדרך נמי הוי אבידה.

ביאור המשנה לפי הבנת הגמ' בקושיא ולפי תירוצו של אביי

מה היא הסיבה לפי תירוצו אביי	מה הם הסיבות לפי קושית הגמ'	
		רישא: רועה בדרך לא הוי אבידה
		סיפא: רצה בין הכרמים הוי אבידה

אמר ליה רבא לאביי להקשות על תירוצו, אי יגיד עליו ריעו, ליתני קילתא וכל שכן חמירתא פירוש שהיה לו לתנא להזכיר את המקרה היותר קל דהיינו שיש בו סיבה אחת, והיה אפשר ללמוד מק"ו שכך הדין במקרה היותר חמור דהיינו שיש בו שתי סיבות

ומבאר רבא את דבריו: ליתני רצה בדרך דהוי אבידה משום הסיבה האחת שהיא רצה, וכ"ש רצה בין הכרמים שיש בה שתי סיבות, גם שהיא רצה וגם שהיא בין הכרמים, דודאי דהוי אבידה.

וליתני רועה בין הכרמים דלא הויא אבידה משום הסיבה האחת שהיא רועה, וכ"ש רועה בדרך שיש בה שתי סיבות, גם שהיא רועה וגם שהיא בדרך, דודאי דלא הוי אבידה.

ביאור קושיות רבא על דברי אביי

ולכן מה היה לתנא לשנות לפי דבריו	ומה ניתן ללמוד ממנו בקל וחומר	באיזה מקרה גדול החידוש יותר	האם הוי אבידה לפי אביי	
				רצה
				רועה

המשך בבא מציעא דף ל"א ע"א

אלא אמר רבא לישב את המשנה באופן אחר, דבאמת אפשר לדייק מהרישא ד"רצה בדרך" ו"רועה בין הכרמים" הוי אבידה, ומהסיפא אפשר לדייק דלא הוי אבידה, ושניהם נכונים, אלא שכל אחד מיירי במקרה אחר, כדלהלן:

רְצָה אֲרָצָה (הסתירה בדין רצה בדרך) **לא קשיא**

הא דאפה לגבי דברא, פרש _____ ולכן האם הוי אבידה _____

הא דאפה לגבי מתא, פרש _____ ולכן האם הוי אבידה _____

רועה ארועה (הסתירה בדין רועה בין הכרמים) **נמי לא קשיא**

כאן באבידת גופה, פרש _____ האם הוי אבידה _____ ומדוע _____

כאן באבידת קרקע, פרש _____ האם הוי אבידה _____ ומדוע _____

סיכום תירוצו של רבא

דלא הוי אבידה	דהוי אבידה	
		איך איירי רצה בדרך
		במה איירי רועה בין הכרמים

מקשה הגמ': **ורועה בין הכרמים, נהי דלא מסקבא, תיפוק ליה משום אבידת קרקע**

וא"כ מה צריך להיות הדין _____

מתרצת הגמ' דאיירי **בדכותי**, מה היה של כותי _____ ומנלן דאין מצווים על השבת אבידתו _____

מקשה הגמ': **ותיפוק ליה משום אבידת גופה** של הבהמה, **דדלמא קטלו לה**, מי יהרוג אותה. _____

מתרצת הגמ': דאיירי **באתרא דמתרו והדר קטלי**, פרש _____

מקשה שוב הגמ', **ודלמא כבר אתרו בה**, ולכן ממה צריך לחשוש _____

מתרצת הגמ': **אי אתרו בה ולא אזדהרו בה** הבעלים **ודאי אבידה מדעת היא**.

סכס, ברועה בין הכרמים מדוע אין צריך לחשוש משום: _____

אבידת קרקע _____ אבידת גופה _____

סיכום השקו"ט על תירוצו של רבא

והטעם	לפי שלב זה האם יש חיוב השבת אבידה	
		תיפוק ליה משום אבידת קרקע
		בדכותי
		ותיפוק ליה משום אבידת גופה דדלמא קטלו לה
		באתרא דמתרו והדר קטלי
		ודלמא אתרו בה
		אי אתרו בה ולא אזדהרו בה ודאי אבידה מדעת היא

המשך בבא מציעא דף ל"א ע"א

סכס לפי רבא

ומדוע	האם הוי אבידה		
		רועה בדרך	
		הבהמה	רועה בין הכרמים
		של כותי	
		של ישראל	
		רצה בין הכרמים	
		כשפניה לעיר	רצה בדרך
		כשפניה לשדה	

סיכום דיני "רצה בדרך" ו"רועה בין הכרמים" לפי היוצא ממשנתנו

לפי רבא		מה הדין לפי אבוי	לפי ההו"א (הסתירה) האם הוי אבידה	מה משתמע	לשון המשנה
ובאיזה מקרה	מה הדין				
				לגבי רצה בדרך	הרישא: חמור או פרה רועין בדרך אין זו אבידה
				לגבי רועה בין הכרמים	
				לגבי רצה בדרך	הסיפא: פרה רצה בין הכרמים הרי זו אבידה
				לגבי רועה בין הכרמים	

לסיכום: המקרה שבו יש נפק"מ לדינא בין אבוי לרבא הוא 'ברצה בדרך ואָפּה לגבי מתא'.

האם במקרה זה הוי אבידה: לפי אבוי _____ לפי רבא _____

בבא מציעא דף ל"א. ל"א:

שנינו במשנתנו, החזירה וברחה, החזירה וברחה, אפילו ארבעה וחמשה פעמים, חייב להחזירה, שנאמר "הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם"
אמר ליה ההוא מדרבנן לרבא, והקשה, איך משתמע מהפסוק שחייב להחזירה אפילו ארבעה וחמשה פעמים
אימא ש"הָשֵׁב" משמע שחייב להחזיר חדא זימנא

ומ"תְּשִׁיבֵם" נלמד שחייב להחזיר תרי זימני ויותר מב' פעמים אינו מחויב

סכס, לפי מה ששנינו במשנתנו, כמה פעמים חייב להחזיר _____
וכמה פעמים היה צריך להחזיר לפי קושית ההוא מדרבנן _____
ואיך הוא רוצה ללמוד זאת מהפסוק _____

אמר ליה רבא, "הָשֵׁב" לבד אפילו מאה פעמים משמע, ו"תְּשִׁיבֵם" בא ללמד דין אחר

שאם היה כתוב רק "השב", הייתי אומר שאין לי שקיים מצות השבה אלא אם כן החזירה לביתו של המאבד
איך משמע כן מ"השב" (רש"י ב"ק דף נז.) _____

אבל אם החזירה לגינתו ולחורבתו מנין, שָׁמָּה _____

תלמוד לומר "תְּשִׁיבֵם" שמשמע השבה מכל מקום

שואלת הגמ'; היכי דמי דהוי השבה אפילו אם החזירה לגינתו ולחורבתו

אי מיירי דמינטרא, פרש _____ פשיטא, שָׁמָּה _____

אי מיירי דלא מינטרא, אמאי הוי השבה, והרי פשע בה

משיבה הגמ'; לעולם מיירי לגינתו וחורבתו דמינטרא, והא קמ"ל דלא בעינן דעת בעלים

פרש "דעת בעלים" _____

וכדר' אלעזר דאמר הכל צריכים דעת בעלים, ואם לא הודיעו לבעלים חייב המחזיר באחריותן

חוץ מהשבת אבידה משום שהתורה ריבתה השבות הרבה

מי הם "הכל" שצריכים דעת בעלים (רש"י) _____

ומדוע צריכים דעת בעלים (שם) _____

שאלות סיכום:

א. "אין לי אלא לביתו, לגינתו ולחורבתו מנין, תלמוד לומר 'תְּשִׁיבֵם' מכל מקום":

מה קשה אם נאמר דמיירי: במשתמרת _____ באינה משתמרת _____

ואיך מיירי לפי מסקנת הגמרא _____ ומה החידוש בזה _____

ב. החזירה שלא מדעת בעלים ואח"כ מתה או נגנבה:

מה הדין: בגנב וגזלן וד' שומרים _____ באבידה _____

ג. מה לומדים: מ"הָשֵׁב" _____ מ"תְּשִׁיבֵם" _____

המשך בבא מציעא דף ל"א. ל"א:

עוד הקשה ההוא מדרבנן לרבא, נאמר "שֵׁלַח תְּשַׁלַּח", באיזו מצוה נאמר פסוק זה (רש"י) _____
אימא ש"שֵׁלַח" משמע שחייב לשלחה **חדא זימנא**, ומ"תְּשַׁלַּח" נלמד שחייב לשלחה **תרי זימני** ויותר מזה אינו מחויב
כמה פעמים יהיה חייב לשלחה לפי זה (רש"י חולין דף קמא). _____

וכמה פעמים חייב לשלחה לפי מה ששינונו במסכת חולין (רש"י) _____
אמר ליה רבא, "שלח" לבד **אפילו מאה פעמים משמע**, ותשלח" בא ללמד דין אחר
שמ"ושלח" **אין לי** שחייב לשלחה **אלא** אם הוא צריך אותה **לדבר הרשות**

כתוב אפשרות של צורך לדבר הרשות (רש"י) _____
אבל אם צריך אותה **לדבר מצוה מנין**, שְׁמָה _____
כתוב אפשרות של צורך לדבר מצוה (רש"י) _____

תלמוד לומר "תְּשַׁלַּח" **מכל מקום** בין לדבר רשות ובין לדבר מצוה לדבר מצוה.
סכס, מה לומדים מ"שלח" _____ מ"תשלח" _____

אמר ליה ההוא מדרבנן לרבא, נאמר לגבי מצות תוכחה "הֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ"
ואימא ש"הֹכַח" משמע שיוכיח **חדא זימנא** ומ"תּוֹכִיחַ" נלמד שחייב להוכיח **תרי זימנא** ויותר מב' פעמים אינו מחויב
אמר ליה רבא. "הֹכַח" **אפילו מאה פעמים משמע**, ו"תּוֹכִיחַ" בא ללמד דין אחר

שמ"הֹכַח" לבד **אין לי** שחייב להוכיח **אלא הרב לתלמיד**, אבל **תלמיד לרב מנין**, תלמוד לומר "הוכח תוכיח" **מכל**
מקום, שגם התלמיד חייב להוכיח לרב.

והוא שיוכיחו בדרך כבוד, כמו שכתב הרמב"ם בהלכות ת"ת (פ"ה ה"ט) וז"ל "ראה רבו עובר על דברי תורה אומר לו למדתנו רבינו כך וכך"
סכס, מה לומדים מ:"הוכח" _____ "תוכיח" _____

נאמר "כי תִּרְאֶה חֲמוֹר שׁוֹנֵאֵךְ רוֹכֵץ תַּחַת מְשֹׁאוֹ וְהִדַּלְתָּ מֵעֵזֶב לוֹ עֵזֶב תַּעֲזֹב עִמּוֹ"
באיזו מצוה נאמר פסוק זה (רש"י) _____

מ"עזב" לבד **אין לי** שחייב לפרוק **אלא** כאשר **בעליו עמו** שהרי נאמר "עזב תעזב עמו"
אבל **כשאין בעליו עמו מנין**, שְׁמָה _____

תלמוד לומר "עזב תעזב" מכל מקום בין בעליו עמו ובין אין בעליו עמו.

נאמר "לא תִּרְאֶה אֶת חֲמוֹר אֲחִיךָ אוֹ שׂוֹר וְנֹפְלִים בְּדַרְכְּךָ וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הֲקִים תְּקִים עִמּוֹ"
באיזו מצוה נאמר פסוק זה (רש"י) _____

מ"הקם" לבד **אין לי** שחייב לטעון **אלא** כאשר **בעליו עמו** שהרי נאמר "הקם תקים עמו", אבל **כשבעליו אין עמו**
מנין שגם בזה הוא חייב לטעון, **תלמוד לומר "הקם תקים" מכל מקום** בין בעליו עמו ובין אין בעליו עמו.

המשך בבא מציעא דף ל"א. ל"א:

שואלת הגמ', **ולמה ליה למכתב** מצוות פריקה, **ולמה ליה למיכתב** מצוות טעינה, הרי די שהתורה תכתוב רק אחד מהם, ואיך היינו יודעים את הדין השני

משיבה הגמ', **צריכי** שתי המצוות להיות כתובים, דא"א ללמוד אחד מהשני

דאי כתב רחמנא רק מצות פריקה ולא מצות טעינה

הוה אמינא שהטעם שחייב, הוא **משום דאיכא** 1. _____ 2. _____

אבל טעינה שאין בה טעמים אלו, **אימא לא, מה לא** _____

איזה חסרון כ"ס יש בפריקה (רש"י) _____

ואי אשמעינן הפסוק רק **טעינה** ולא פריקה, הוה אמינא שחייב **משום דבשכר** פירוש: שהרי טעינה אינו חייב אלא בשכר (לרבנן)

אבל פריקה דבחנם, אימא לא פירוש: שהייתי אומר שאינו חייב לפרוק בחנם אלא בשכר כמו בטעינה

לכן **צריכא** גם פריקה להיכתב ללמד שחייב לפרוק בחנם.

לסיכום, אילו נכתבה רק טעינה ולא פריקה האם היה חייב בפריקה _____

ואם כן מדוע נכתב פריקה _____

סכס (לרבנן), האם החיוב לסייע הוא בשכר או בחנם: בטעינה _____ בפריקה _____

סכס, מדוע הוצרך לכתוב גם פריקה וגם טעינה

ומדוע	איזה דין לא היינו יודעים	
		אילו נכתבה רק פריקה ולא טעינה
		אילו נכתבה רק טעינה ולא פריקה

שואלת הגמ', **ולר"ש דאמר אף טעינה** חייב לעשותה **בחנם, מאי איכא למימר** שהרי לפי דבריו אפשר ללמוד פריקה מטעינה בק"ו, **באר את הק"ו** _____

משיבה הגמ', **לר' שמעון לא מסיימי קראי** פירוש: שהפסוקים "עזב תעזב" ו"הקם תקים" אינם מבוררים איזה מהם איירי בפריקה ואיזה מהם בטעינה, ולכן אם היה כתוב בתורה רק אחד מהם:

במה הייתי מעמיד אותו _____ ואיזה דין לא הייתי יודע _____

סכס, אם היה כתוב רק "הקם תקים" איזה דין לא היינו יודעים:

לפי רבנן _____

לפי ר' שמעון _____ ומדוע _____

המשך בבא מציעא דף ל"א. ל"א:

שואלת הגמ', למה לי למכתב גם הני תרתי, אלו שניים _____
ולמה לי למכתב גם אבידה הרי אפשר ללמוד זה מזה, במה דומים פריקה וטעינה לאבידה (רש"י) _____
משיבה הגמ', צריכי להכתב גם פריקה וטעינה וגם אבידה, דאי כתב רחמנא רק הני תרתי (פריקה וטעינה) ולא כתב
אבידה הו"א שדוקא בפריקה וטעינה חייב משום 1. דצערא דמרה איתא, מה הצער שיש לו (רש"י) _____
2. צערא דידה איתא, צער של מי _____

אבל אבידה, דצערא דמרה איתא, וצערא דידה ליתא, אימא לא, מה לא _____
ואי אשמעינן רק אבידה ולא פריקה וטעינה, הוה אמינא שדוקא אבידה חייב להשיב משום דליתא למרה בהדה,
אבל הני תרתי (פריקה וטעינה) דאיתא למרה בהדה, איך משמע בפסוקים שהבעלים נמצאים שם (רש"י) _____
אימא לא יהא חייב לסייע לבעלים, מה יכולים הבעלים לעשות (שם) _____
לכן צריכא לכתוב גם פריקה וטעינה וגם השבת אבידה.

סכס, מדוע א"א ללמוד: אבידה, מפריקה וטעינה _____
פריקה וטעינה, מאבידה _____
שאלות רשות: "צערא דידה איתא" מהו הצער שיש בטעינה (ריטב"א ל"א. ד"ה אבל) _____
ואיך נפרש מה שלמדנו לעיל "אבל טעינה דלאן צער בעלי חיים איכא" (שם) _____
נאמר בפרשת רוצח "מות יומת המִּקֵּה" אין לי אלא במיתה הכתובה בו, איזו מיתה כתובה בו (רש"י) _____
מנין שאם אי אתה יכול להמיתו במיתה הכתובה בו, כגון באיזה מקרה (שם) _____
שאתה רשאי להמיתו בכל מיתה שאתה יכול להמיתו, כגון באיזה אופן (שם) _____
תלמוד לומר "מות יומת" מכל מקום.

נאמר "הִפֵּה תִּפְּהָ אֶת יוֹשְׁבֵי הָעִיר הַהוּא לְפִי חֶרֶב וְגו'". באיזה ענין נאמר הפסוק _____
אין לי אלא בהכאה הכתובה בהן (סייף), מנין שאם אי אתה יכול להמיתו בהכאה הכתובה בהן, שאתה רשאי
להכותן בכל הכאה שאתה יכול, תלמוד לומר "הִפֵּה תִּפְּהָ" מכל מקום אף שלא לפי חרב.

נאמר לגבי משכון "הִשָּׁב תְּשִׁיב לוֹ אֶת הָעֶבֶט וְגו'". שעל המלוה להחזיר את המשכון ללוה בלילה
אין לי שצריך להחזיר אלא שמשכנו ברשות ב"ד, איפה משמע בפסוק שמשכנו ברשות ב"ד (רש"י) _____
אבל אם משכנו שלא ברשות בית דין מנין שגם צריך להשיב לו, מה הסברא לומר דמשום דמשכנו שלא ברשות
שלא יצטרך להשיב לו (שיטמ"ק בשם הר"ר יהונתן) _____
תלמוד לומר "הִשָּׁב תְּשִׁיב" מכל מקום בין שמשכנו ברשות ב"ד בין שלא ברשות בית דין.

נאמר לגבי משכון "אם חָבַל תְּחַבֹּל שְׁלֵמַת רֵעֶיךָ עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תְּשִׁיבֵנוּ לוֹ" שעל המלוה להחזיר את המשכון ללוה
ביום, אין לי שהמלוה צריך להחזיר ללוה אלא שמשכנו ברשות בית דין
איך משמע לגמ' דאיירי שמשכנו ברשות בית דין (רש"י) _____
אבל אם משכנו שלא ברשות מנין, שָׁמָּה _____
תלמוד לומר "חָבַל תְּחַבֹּל" מכל מקום בין שמשכנו ברשות בית דין בין שלא ברשות ב"ד.

שואלת הגמ', והני תרי קראי שני הפסוקים שכתוב בהם שחייב המלוה להחזיר ללוה את המשכון למה לי
מה משיבה הגמ' _____

נאמר "כי פְּתוּחַ תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לוֹ" אין לי אלא לעניי עירך, לעניי עיר אחרת מנין, שָׁמָּה _____
תלמוד לומר "פְּתוּחַ תִּפְתַּח" מכל מקום.
נאמר "נָתַן תִּתֵּן לוֹ וְלֹא יָרַע לְכַבֵּךְ בְּתֵתְךָ לוֹ" אין לי אלא אם הוא יכול לתת מתנה מרובה, אם אינו יכול לתת אלא
מתנה מועטת, מנין שחייב לתת מתנה מועטת, תלמוד לומר "נָתַן תִּתֵּן" מכל מקום.
באיזו מצוה כתובים ב' פסוקים הנ"ל _____

המשך בבא מציעא דף לא. לא:

נאמר ביציאת עבד עברי "הענק תעניק לו מצאנך מגרונך ומיקבך אשר ברכך ד' אלקיך תתן לו"

באר מה היא מצות הענקה _____

מ"הענק" לבד אין לי שהאדון חייב בהענקה אלא שנתברך הבית בגללו (בגלל העבד) שרק אז אמרה תורה

שמעניקין לו, מה ההוה אמינא לומר כן (רש"י) _____

אבל אם לא נתברך הבית בגללו מנין שחייב בהענקה

תלמוד לומר "הענק תעניק" מכל מקום אפי' לא נתברך הבית בגללו

שואלת הגמ', ולר' אלעזר בן עזריה דאמר שרק אם נתברך הבית בגללו מעניקין לו

אבל אם לא נתברך הבית בגללו אין מעניקין לו, אם כן "תעניק" למה לי

משיבה הגמ' דברה תורה כלשון בני אדם ו"תעניק" לא נכתב לדרשה.

סכס, אם לא נתברך הבית בגלל העבד, האם האדון חייב בהענקה:

לפי חכמים _____ מנין למדו כן _____

לפי ר"א בן עזריה _____ א"כ למה כתבה התורה "תעניק" _____

נאמר לגבי מצות הלואה "העבט תעביטנו" די מחסורו אשר יחסר לו"

מ"העבט" לבד אין לי שחייב להלוות אלא למי שאין לו מעות משלו ואינו רוצה להתפרנס מן הצדקה

על זה אמר רחמנא תן לו צדקה דרך הלואה דהיינו שנותנין לו לשם הלואה ואינו חוזר וגובה החוב ממנו לאחר מכן

אבל למי שיש לו ואינו רוצה להתפרנס משלו, אלא רוצה ליטול מן הצדקה

מנין שנותנים לו כאילו זה במתנה, אבל באמת נותנים לו את המעות בתורת הלואה

תלמוד לומר "תעביטנו" מכל מקום אף למי שיש לו ואינו רוצה להתפרנס משלו

ואיך יקבל המלווה את מעותיו בחזרה (רש"י) _____

שואלת הגמ', ולר' שמעון דאמר שלמי שיש לו מעות משלו ואינו רוצה להתפרנס משלו אלא מן הצדקה אין נזקקין

לו להלוותו, אם כן "תעביטנו" למה לי, משיבה הגמ', דברה תורה כלשון בני אדם

סכס, האם חייב לפרנס למי שיש לו מעות ואינו רוצה להתפרנס משלו:

לפי חכמים _____ מנין למדו כן _____

לפי ר' שמעון _____ א"כ למה כתבה התורה "תעביטנו" _____

סיכום דיני הלואה הנלמדים מ"העבט תעביטנו"

והאם חוזרים וגובין את הלואה	האם חייבים להלוות לו	"ואינו רוצה להתפרנס" ממי אינו רוצה להתפרנס	
			אין לו מעות
		לפי רבנן	יש לו מעות
		לפי ר' שמעון	

שאלות רשות:

האם ראבי"ע ור' שמעון שאומרים "דברה תורה כלשון בני אדם" חולקים על כל הדרשות דלעיל (תוס') _____

א"כ מדוע ר' אלעזר בן עזריה אינו דורש היתור ד"תעניק" (שם) _____

ומדוע ר' שמעון אינו דורש היתור ד"תעביטנו" (שם) _____

בבא מציעא ל"א. ל"א:

סיכום הדינים הנלמדים מחמילות הכפולות

ש.ה.ד.י.ן. ה.ו.א	מ.נ.י.ן. ש.א.ף	א.י.ן. ל.י. א.ל.א	ל.ג.ב.י. א.י.ז.ה. ע.נ.י.ן נ.א.מ.ר. פ.ס.ו.ק. ז.ה.		
ד.ה.ו.י. ה.ש.ב.ה א.ף. ל.א. מ.ד.ע.ת. ז.ע.ל.י.ף	ל.י.נ.ת.ן. א.ל.ח.ו.ר.ז.ת.ן. ה.מ.ש.ת.מ.ר.ת.	ל.ב.י.ת.	ה.ש.ב.ת. א.ז.י.ד.ה.	ה.ש.ב. ת.ש.י.ב.ם	א.
				ש.ל.ח. ת.ש.ל.ח.	ב.
				ה.ו.כ.ח. ת.ו.כ.י.ח.	ג.
				ע.ז.ב. ת.ע.ז.ב.	ד.
				ה.ק.ם. ת.ק.י.ם	ה.
				מ.ו.ת. י.ו.מ.ת.	ו.
				ה.כ.ה. ת.כ.ה.	ז.
				ה.ש.ב. ת.ש.י.ב.	ח.
				ח.ב.ל. ת.ח.ב.ו.ל.	ט.
				פ.ת.ח. ת.פ.ת.ח.	י.
				נ.ת.ן. ת.ת.ן.	יא.
ו.מ.ה. ה.ד.י.ן. ל.ר"א. ב.ן. ע.ז.ר.י.ה.:				ה.ע.נ.ק. ת.ע.נ.י.ק.	יב.
ו.מ.ה. ה.ד.י.ן. ל.ר' ש.מ.ע.ו.ן.:				ה.ע.ב.ט. ת.ע.ב.י.ט.נ.ו.	יג.

כסלו תשע"ו

בבא מציעא דף ל"א ע"ב - ל"ב ע"א

שנינו במשנתנו, "היה בטל מן הסלע, לא יאמר לו תן לי סלע, אלא נותן לו שכרו כפועל"
תני בברייתא, **נותן לו שכרו כפועל בטל**, פרש "כפועל בטל" לפי הבנת הגמ' בהו"א (רש"י)
מקשה הגמ', **מאי כפועל בטל** פ"י מדוע נוטל רק כפועל בטל, והלא אינו בטל, שהרי הוא עסוק ב
אמר אביי, שכוונת הברייתא היא, **כפועל בטל של אותה מלאכה דבטל מינה** פירוש: מי שעוסק במלאכה כבידה
ומרויח הרבה, שמין כמה היה מוכן לפחות משכרו כדי לעסוק במלאכה קלה כהשבת אבידה.
סכס, האם "כפועל בטל" פירושו שהוא בטל לגמרי או מאותה מלאכה שהוא עוסק בה:
לפי הבנת הגמ' בהו"א אמינא _____ לפי אביי _____
ומה הפירוש "כפועל בטל" לפי אביי _____

שנינו במשנתנו, "אם יש שם בית דין מתנה בפניהם"
איסור ורב ספרא עביד עיסקא בהדי הדדי (בשותפות), **אזל רב ספרא פלג ליה**, נטל את חלקו **בלא דעתיה דאיסור**
באפי בי תרי, אתא איסור לקמיה **דרבה בר רב הונא** וטען שהחלוקה היתה שלא כדין
ומה הוא תובע שיעשו _____

אמר ליה רבה בר רב הונא לרב ספרא, אם רצונך שהחלוקה תתקיים, יש בידך אחת מג' אפשרויות:
א. **זיל אייתי תלתא דפלגת קמיהו** פירוש: הבא שלושה שחלקת בפניהם.
ב. **אי נמי תרי מגו תלתא** פירוש: הבא שתיים מתוך שלשה שחלקת בפניהם, ומה הם יעידו (רש"י)
ג. **ואי נמי תרי דפלגת באפי תלתא** פירוש: הבא שני עדים אחרים שיעידו שראו שחלקת בפני שלושה.
בכל האפשרויות הנ"ל, מה היה צריך רב ספרא להוכיח _____
ולכן מה הדין כיון שרב ספרא עשה את החלוקה רק בפני שנים _____
אמר ליה רב ספרא לרבה בר רב הונא **מנא לך הא**, איזה דין _____
אמר ליה, **דתנו וכו'** איך הוכיח רבה בר רב הונא ממשנתנו שצריך בפני שלשה _____
אמר ליה רב ספרא לרבה בר ר"ה, **מי דמי**, מה לא דומה למה _____
התם, איפה _____ **דמפיק ממנא מהאי**, ממי _____
ומותיב להאי, למי _____ ולכן בפני כמה צריכים _____
אבל הכא דידי שקלי, ואין זה אלא **גילוי מילתא בעלמא הוא**, מה צריכים העדים לגלות (רש"י)
ולכן בפני כמה היה צריך רב ספרא לחלוק לפי טענתו _____
ורב ספרא הביא רא"י לדבריו, **תדע, דתנו אלמנה** הניזונת מנכסי יתומים, **מוכרת שלא בפני בית דין**
את מה היא מוכרת _____ לצורך מה היא מוכרת את הנכסים (רש"י)
ובפני כמה היא מוכרת (רש"י) _____ ומדוע היא צריכה למכור בפני שנים (שם) _____
מה רצה רב ספרא להוכיח ממשנה זו _____
אמר ליה אביי לדחות ראיתו, **ולאו מי איתמר עלה וכו'**, באר את הדיחוי _____
סכס: האם צריכים שלושה כדי להוציא ממון (כגון באבידה, שהמוצא יוכל לקבל יותר משכר ההשבה)
וכמה צריכים כדי ליטול את חלקו (כגון בעובדא דאיסור ורב ספרא, ואלמנה המוכרת בנכסי יתומים)
לפי רבה בר רב הונא _____ לפי טענת רב ספרא _____
שאלת רשות: בתחילת הסוגיא כתב רש"י שהשותפות של איסור ורב ספרא היתה **בסחורה**.
האם צריך שלושה גם אילו היתה השותפות במעות _____ ומדוע (ריטב"א) _____

בבא מציעא דף ל"ב ע"א

מתנני' מצאה (את הבהמה) **ברפת, אין חייב** לטפל בה כדי להחזירה לבעליה אבל אם מצאה **ברשות הרבים** וניכר בה שהיא תועה (שיטמ"ק בשם הרא"ש), **חייב** לטפל בה. **ואם היתה האבידה בבית הקברות** והמוצא הוא כהן, **לא יטמא** לה פירוש שלא יכנס לשם כדי להחזירה. **אם אמר לו אביו של כהן היטמא** כדי להשיב אבידה (ע"פ רש"י במסכת יבמות) **או שאמר לו אביו של המוצא** כשהיתה האבידה במקום שמותר לו לילך שם, **אל תחזיר** את האבידה*, **לא ישמע לו**. * לא מיירי שאמר לו אביו אל תחזיר סתם, אלא שאמר לו אל תחזיר אלא עסוק בכבודי להביא לי גוזלות או לשמשני (רשב"א)

פרק וטעון, ושוב פרק וטעון, אפילו עשה כן ארבעה וחמשה פעמים, עדיין חייב, שנאמר "עזב תעזב". **הלך בעל החמור וישב לו, ואמר לזה שראהו, הואיל ועליך מצוה לפרוק אם רצונך לפרוק לבד, פרוק,** הדין הוא שהוא **פטור מלפרוק, שנאמר "עזב תעזב עמו"** אבל **אם היה בעל החמור זקן או חולה** שאינו יכול לסייע, **חייב** הרואה לפרוק לבדו, דין זה למדנו מ"עזב תעזב" **מצוה מן התורה לפרוק, אבל לא לטעון** (כגמ' יתפרש שהכוונה שאינו חייב לטעון בחנם) **ר' שמעון אומר אף מצוה לטעון בחנם.**

ר' יוסי הגלילי אומר אם היה עליו (על החמור) יתר על משאו, אינו זקוק לו רצה לומר שהוא פטור מלפרוק **שנאמר "תחת משאו" (עם "ו")** דמשמע שהחייב לפרוק הוא דוקא **במשאו שיכול לעמוד בו** איך היה צריך להיות כתוב אילו היה הדין שחייב גם ביתר על משאו

סיכום דיני המשנה

האם חייב / פטור / אסור			
	ברפת	מצאה	במצוות השבת אבידה
	ברה"ר		
	היתה האבידה בבית הקברות והוא כהן		
	היטמא להחזיר אבידה שהיא בבית הקברות אל תחזיר כשהאבידה במקום שמותר לילך שם	אמר לו אביו	
	פרק וטעון פרק וטעון		במצוות פריקה וטעינה
	אם יכול הבעלים לסייע	הלך הבעלים וישב לו	
	אם היה זקן או חולה		
	לפרוק בחינם		
	לת"ק	לטעון בחינם	
	לר' שמעון		
	היה עליו יתר על משאו לפי ר' יוסי הגלילי		

המשך בבא מציעא דף ל"ב ע"א

גמ': **אמר רבא רפת שאמרו** במשנתנו "מצאה ברפת אין חייב (לטפל) בה"

מיירי ברפת שאינה מתעה את הבהמה אשר בתוכה להיות בורחת ויוצאת, כגון שיש בה קצת מרעה (ריטב"א)

ואינה משמרת את הבהמה בתוכה, דהיינו שאינה נעולה, ויכולה לצאת משם

ההכרח דמיירי בשאינה מתעה, **מדקתני אינו חייב בה**, ואם מיירי ברפת מתעה ודאי היה חייב לטפל בה

וההכרח דמיירי **בואינה משמרת, מדאיצטריך למיתני אינו חייב בה, דאי סלקא דעתך** שמיירי במשמרת, **השתא**

אם **משכח לה אבראי** (בחוץ) הרי **מעיל לה לגוואי** (לפנים) לתוך רפת כזו, היכן למדנו זאת (רש"י)

א"כ, במקרה ש**משכח לה מגואי, מבעיא** התנא לומר שהוא פטור מלהחזירה, **אלא ש"מ אינה משמרת, שמע מינה**.

סכס, האם הוי אבידה אם מצאה ברפת:

מתעה _____ משמרת _____ אינה מתעה ואינה משמרת _____

ההוכחה שמשנתנו איירי ברפת שאינה מתעה ואינה משמרת

א"כ מדוע א"א לומר שעל זה אמרה המשנה "אינו חייב בה"	האם הבהמה נשמרת בתוכה	
		ברפת מתעה
		ברפת משמרת

שנינו במשנתנו, **"מצאה ברפת אינו חייב בה"**

על זה **אמר ר' יצחק והוא שעומדת** (הרפת) **תוך לתחום**, שמה הדין בזה _____

וזה משום שיש בזה שתי מעלות: 1. שהיא ברפת 2. שהיא בתוך התחום

לפי"ז מה הדין אם מצאה ברפת חוץ לתחום _____ ומה הדין ברה"ר אפילו בתוך התחום _____

איכא דמתני לה לדברי ר' יצחק **אסיפא**, ששנינו במשנתנו, **ברשות הרבים חייב בה**

על זה **אמר רבי יצחק והוא שעומדת חוץ לתחום**, שמה הדין בזה _____

וזה משום שיש בזה שתי חסרונות: 1. שהיא ברה"ר 2. שהיא חוץ לתחום

ולפי"ז מה הדין, אם מצאה ברה"ר תוך התחום _____ ומה הדין ברפת אפילו מחוץ לתחום _____

סיכום דברי ר' יצחק:

על איזה דין במשנתנו אמר את דבריו: ללשון א' _____ ללשון ב' _____

ומה הם דבריו: ללשון א' _____ ללשון ב' _____

סכס, במקרים דלהלן האם הוי אבידה או לא

מצאה ברשות הרבים		מצאה ברפת		
חוץ לתחום	תוך התחום	חוץ לתחום	תוך התחום	
				ללשון א'
				ללשון ב'

סכס, באלו מקרים יש נפק"מ בין שתי הלשונויות: א. _____ ב. _____

המשך בבא מציעא דף ל"ב ע"א

שנינו במשנתנו, "בבית הקברות לא יטמא לה, אם אמר לו אביו היטמא או שאמר לו אל תחזיר, לא ישמע לו"

תנו רבנן, מנין שאם אמר לו אביו היטמא, או שאמר לו אל תחזיר שלא ישמע לו

שנאמר "איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו אני ה'" כולכם (אתה ואביך) חייבים בכבודי

איך לומדים זאת מ"אני ה'" (רש"י)

מקשה הגמ', טעמא, שמה _____ משום דכתב רחמנא "את שבתותי תשמרו אני ה'"

הא לאו הכי בלי הפסוק, הוה אמינא צייתא ליה, מדוע הו"א שישמע לו (רש"י)

ואמאי הייתי אומר שישמע לו הרי האי עשה

איזו מצוה היא מצוות עשה _____ ומה הוא העשה

והאי, לא תעשה ועשה, איזו מצוה (רש"י)

ומה הוא הלא תעשה (שם) _____ ומה הוא העשה (שם)

ולא אתי עשה של כיבוד אב ודחי את לא תעשה ועשה דהשבת אבידה

ולכן גם בלא הפסוק פשוט שהדין הוא _____

מתרצת הגמ', איצטריך, את איזה פסוק _____

משום דסד"א הואיל והוקש כיבוד אב ואם לכבודו של מקום

באיזו דרשה הוקש כבודם (רש"י)

שנאמר כאן "כבוד את אביך ואת אמך" ונאמר להלן "כבוד את ה' מהונך"

מאיזו מילה לומדים את הגזירה שוה _____

הלכך הייתי אומר לציית ליה להיטמא או שלא להחזיר, קמ"ל "את שבתותי תשמרו אני ה'" דלא לשמע ליה.

שאלת רשות: צ"ע, דאף שהוקש כבודם לכבוד המקום, מכל מקום מהיכי תיתי לומר שיהא עדיף כבודם מכבוד

המקום (ריטבי"א)

המשך בבא מציעא דף ל"ב ע"א

הפסוקים של מצוות פריקה וטעינה

<p>מצות טעינה</p> <p>לא תרָאָה חֲמוֹר אֶחָד או שורו נִפְלִים בְּדָרְךָ וְהִתְעַלְמֶתָ מֵהֶם, הֵקֵם תִּקִּים עִמּוֹ: (דברים כד, ד)</p>	<p>מצות פריקה</p> <p>כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׁנֵאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מִשְׁאוֹ וְחִדְלָתָ מֵעֵזֹב לוֹ, עֵזֹב תִּעֲזֹב עִמּוֹ: (שמות כג, ה)</p>
--	---

שנינו במשנתנו, "מצוה מן התורה לפרוק אבל לא לטעון, ר' שמעון אומר אף לטעון" שואלת הגמ'; מאי "אבל לא לטעון" אילימא אבל לטעון כלל, מדוע א"א לפרש כן מה מתרצת הגמ' _____

פרש לפי התירוץ: "מצוה מן התורה לפרוק" _____ "אבל לא לטעון" _____ "ר"ש אומר אף לטעון" _____

תנינא להא דתנו רבנן, פריקה בחנם טעינה בשכר וכו'

פרש: תנינא _____ להא דתנו רבנן _____

מה רוצה הגמרא לומר בזה (רש"י ב"ק יד:): _____

שואלת הגמ'; מאי טעמייהו דרבנן, שמה _____

משיבה הגמ'; דאי סלקא דעתך כרבי שמעון, שמה הוא סובר _____

א"כ לכתוב רחמנא טעינה ולא בעי פריקה, ובאיזו דרשה נלמד פריקה מטעינה _____

באר מה הוא הקל וחומר _____

אלא למאי כתביה רחמנא, את מה _____ לומר לך פריקה בחנם, טעינה בשכר

שואלת הגמ'; ורבי שמעון מאי טעמא, שמה _____

משיבה הגמ'; משום דלא מסיימי קראי, ולכן מה הייתי אומר אם היה כתוב רק פסוק אחד _____

ולא הייתי יודע _____ ולכן אין פסוק מיותר לומר ש"פריקה בחנם טעינה בשכר" _____

ורבנן משיבים על כך, אמאי לא מסיימי קראי הרי כן אפשר לדעת ממשמעות הפסוק על איזו מצוה קאי _____

הכא כתיב "רובץ תחת משאו" דמשמע שאירי ב _____ התם כתיב "נופלים בדרך" דמשמע שאירי ב _____

ורבי שמעון סובר "נופלים בדרך" אינהו וטעונייהו עלוייה משמע, וא"כ אפשר לומר דהפסוק אירי ב _____

הפסוקים דפריקה וטעינה

ואיך משמע כן	באיזו מצוה משמע דמיירי		
		"רובץ תחת משאו"	
		לרבנן	"נופלים בדרך"
		לר"ש	
אין יתכן לפרש דמיירי בפריקה			

סכס, מאחר שכתוב "הקם תקים" מדוע הוצרך לכתוב גם "עזב תעזב":

לפי רבנן _____ לפי ר' שמעון _____

בבא מציעא דף ל"ב ע"ב - ל"ג ע"א

סוגיא דצער בעלי חיים

אמר רבא, מדברי שניהם נלמד שאיסור צער בעלי חיים הוא דין דאורייתא, מי הם "שניהם" _____
 כתב רש"י דההוכחה דשניהם סוברים כן "מדקאמרי תרווייהו פריקה עדיפא"
 איך מוכח מזה דצעב"ח דאורייתא _____
 ואפילו ר' שמעון לא קאמר דהוצרך לכתוב פריקה ולא ילפינן ליה מטעינה, אלא משום דלא מסיימי קראי
 אבל אילו הוי מסיימי קראי היה מודה ר"ש דדרשינן קל וחומר פריקה מטעינה
 לפי זה גם לר' שמעון מה עדיפא _____
 וע"כ מוכח מזה שגם ר' שמעון סובר ד _____
 דוחה הגמ', דלמא אפשר לומר שסוברים צעב"ח מדרבנן
 והא דפריקה עדיפא מטעינה, הוא משום דאיכא חסרון כיס ולא משום צער בעלי חיים
 ומה יהיה הק"ו לפי זה _____
 מקשה הגמ' על הדיחוי, וטעינה וכי אין בה חסרון כיס, איזה חסרון כיס שייך בטעינה _____
 ולכן האם אפשר לומר דהק"ו הוא משום חסרון כיס _____
 ומדוע _____
 אלא ע"כ הק"ו הוא משום _____

סיכום שקו"ט דגמ' האם יש ראי' מדברי רבנן ור' שמעון

לפי זה האם יש ראי' שהם סוברים דצעב"ח דאורייתא	בשלב זה איזו חומרא יש בפריקה שאין בטעינה		
		"מדברי שניהם נלמד דצעב"ח דאורייתא"	הראי'
		"דלמא משום דאיכא חסרון כיס"	הדיחוי
		"וטעינה אין בה חסרון כיס וכו'"	הקושיא על הדיחוי

המשך בבא מציעא דף ל"ב ע"ב - ל"ג ע"א

תדע דרבנן ור' שמעון סוברים דצער בעלי חיים דאורייתא, מהא דקתני בסיפא דמשנתנו, ר' יוסי הגלילי אומר אם היה עליו יתר על משאו אין זקוק לו לפרוק, שנאמר "תחת משאו" משמע דוקא במשאו שיכול לעמוד בו לאו מכלל דתנא קמא (רבנן ור' שמעון) סבר זקוק לו אפילו ביתר על משאו, ומאי טעמא שחייב לפרוק, והרי מ"תחת משאו" משמע שפטור, אלא לאו דהחייב הוא משום שסובר דצער בעלי חיים דאורייתא דוחה הגמ', דלמא רבנן ור' שמעון סוברים דצער בעלי חיים לאו דאורייתא, וב"תחת משאו" פליגי דר' יוסי סבר דרשינן "תחת משאו" משאו שיכול לעמוד בו, ורבנן סברי לא דרשינן "תחת משאו" סכס, במה חולקים רבנן ור"י הגלילי: לפי מה שהבינה הגמ' בראיה _____ לפי הדיחוי _____

ביאור המחלוקת ת"ק ור' יוסי לפי הראי' והדיחוי

לפי הדיחוי		לפי מה שהבינה הגמ' בראי'		האם חייב לפרוק אם היה עליו יתר על משאו	
מדוע ביתר על משאו חייב / פטור	האם דורשין "משאו" משאו שיכול לעמוד בו	ומדוע ביתר על משאו חייב / פטור	אין דורשין "משאו"		
					לפי רבנן ור' שמעון
					לפי ר' יוסי הגלילי

תדע שאכן רבנן ור' שמעון סוברים דצעב"ח לאו דאורייתא מהא דקתני ברישא דמשנתנו שאם בעל הבהמה הלך וישב לו ואמר לו הואיל ועליך מצוה לפרוק, פרוק אתה לבדך, פטור מלפרוק שנאמר "עזב תעזב עמו" עם הבעלים. ואי סלקא דעתך צער בעלי חיים דאורייתא, מה לי איתיה למריה בהדיה, ומה לי כי ליתיה למריה בהדיה ומה צריך להיות הדין אם צער בעלי חיים דאורייתא _____ ומדקתני פטור מוכח שרבנן ור' שמעון סוברים _____ דוחה הגמ', לעולם אפשר לומר דסוברים צער בעלי חיים דאורייתא, מי סברת דהא דקתני 'פטור' הכוונה שהוא פטור לגמרי, ודלמא הכוונה שהוא פטור בחנם, וחייב בשכר לפי זה האם חייב לפרוק כשאין הבעלים מסייע _____ ומה לומדים מהמיעוט ד"עמו" _____

סיכום הראי' מהרישא "הלך וישב לו" והדיחוי

באר הראי' / הדיחוי	האם יש ראי' דצער ב"ח לאו דאורייתא	לפי"ז האם חייב לפרוק כשאין הבעלים מסייע	מה הכוונה "פטור"	
				לפי מה שהבינה הגמ' בראי'
				לפי הדיחוי

המשך בבא מציעא דף ל"ב ע"ב - ל"ג ע"א

סימן: בהמ"ת, בהמ"ת, אוה"ב, שונ"א, רבצ"ן.

לימא מסייע ליה לרבא דאמר צעב"ח דאורייתא, דתני בברייתא בהמת עכו"ם מטפל בה כבהמת ישראל

לאיזה צורך מטפל בה (רש"י)

אי אמרת בשלמא צעב"ח דאורייתא, משום הכי מטפל בה כבהמת ישראל, אלא אי אמרת צעב"ח לאו דאורייתא,

אמאי מטפל בה כבהמת ישראל, הרי אין מצות פריקה בבהמת גוי, דכתיב "אחיק" (ריטב"א).

אלא על כרחך צריך לומר שהחייב הוא משום

דוחה הגמ', שאפשר לומר דצעב"ח לאו דאורייתא, התם בבהמת גוי החייב הוא משום איבה

באר "משום איבה"

סכס, מה הטעם שבהמת עכו"ם מטפל בה כבהמת ישראל:

לפי מה שהבינה הגמ' בראי' לפי הדיחוי

הכי נמי מסתברא, שפ"ה

מהא דקתני בסיפא דברייתא הנ"ל, אם היתה הבהמה טעונה יין אסור (יין נסך), אין זקוק לה

אי אמרת בשלמא צעב"ח לאו דאורייתא, משום הכי אין זקוק לה שהרי כל החייב לטפל בבהמת גוי הוא רק משום

איבה, וביין נסך אין איבה, מדוע ביין נסך אין איבה (רש"י)

אלא אי אמרת צעב"ח דאורייתא, אמאי אין זקוק לה הרי הבהמה מצטערת

אלא על כרחך מהא ד"אין זקוק לה" מוכח

דוחה הגמ', שאין ראי' משום דהכי קאמר, "ולהטעינה" יין אסור, אין זקוק לה

מדוע אם מיירי בטעינה אין ראי'

ביאור "אם היתה טעונה יין אסור, אין זקוק לה"

ולכן האם יש ראי' שצער בעלי חיים לאו דאורייתא	האם הא דאין זקוק לה איירי בפריקה או בטעינה	
		לפי "הכי נמי מסתברא"
		לפי הדיחוי

המשך בבא מציעא דף ל"ב ע"ב - ל"ג ע"א

ת"ש, בהמת עכו"ם ומשאו שעליו הוא של ישראל, על זה נאמר "וְחִדְלָתָּ", מה הדין שנאמר כאן _____
 ואי אמרת צעב"ח דאורייתא אמאי וחדלת, עזב תעזב מיבעי ליה, מדוע _____
 וא"כ מה מוכח _____

דוחה הגמ', לעולם אפשר לומר **צער בעלי חיים דאורייתא, התם בברייתא איירי בטעינה**
 באר הדיחוי _____

מקשה הגמ', **אי הכי, שמה** _____

אימא סיפא של הברייתא, **בהמת ישראל ומשאו** שעליה הוא של עכו"ם על זה נאמר "עזב תעזב"

ואי איירי בטעינה, אמאי "עזב תעזב", מדוע שלא יהא חייב לסייע _____

מתרצת הגמ', שחייב לסייע **משום צערא דישראל**, מה הצער שיש לו (רש"י) _____

מקשה הגמ', **אי הכי, שמה** _____

אפילו רישא נמי, שמה תני ברישא _____

ומה צריך להיות הדין בזה _____ ומדוע _____

מתרצת הגמ', **רישא מיירי בחמך עכו"ם, סיפא מיירי בחמור ישראל**, פרש "חמור" _____

באר התירוץ _____

שואלת הגמ', **מאי פסקת**, באר את השאלה _____

משיבה הגמ', **סתמא דמלתא, איניש בתר חמריה אזיל**, פרש _____

ביאור דברי הגמ'

ואם כן האם חייב לסייע	וממילא מי הוא החמור	מי הוא בעל החמור	
			ברישא
			בסיפא

מקשה הגמ', איך אפשר לומר דהברייתא איירי בטעינה, **והא "וְחִדְלָתָּ" ו"עזב תעזב" בפריקה הוא דכתיבי**

ולכן איזה תירוץ נדחה _____ וא"כ מה שוב אפשר להוכיח מהברייתא _____

הדיחוי לפי המסקנא: **אמר ליה**, שאכן משמע מהברייתא דצעב"ח לאו דאורייתא, מכל מקום אין רא"י

דאפשר לומר, **הא מני, ר' יוסי הגלילי דאמר צער בעלי חיים לאו דאורייתא**

ובאמת אפשר לומר דרבנן סוברים דצער בעלי חיים _____

סיכום האוקימתא בברייתא לפי ההו"א והדיחוי

ומה הטעם שאינו חייב לטפל מדין צער בעלי חיים	האם איירי בפריקה או בטעינה	
		לפי הבנת הגמ' ברא"י
		לפי דיחוי א'
		לפי דיחוי ב'

המשך בבא מציעא דף ל"ב ע"ב - ל"ג ע"א

תא שמע, דתני בברייתא שאם יש לפניו בהמת אוהב שצריך לפרוק, וגם בהמת שונא שצריך לטעון, מצוה להקדים בשונא, והטעם שהוא קודם, כדי לכוף את יצרו ואי סלקא דעתך צעב"ח דאורייתא, הרי הא עדיף ליה, מה צריך להיות קודם _____ ומדוע _____

דוחה הגמ', שאפשר לומר דצעב"ח דאורייתא ואפילו הכי טעינת השונא קודמת לפריקת האוהב, משום שכדי לכוף את יצרו עדיף סכס, אוהב לפרוק ושונא לטעון מי מהן קודם _____ והטעם: לפי מה שהבינה הגמ' בראי' _____ לפי הדיחוי _____

תא שמע, דתני בהמשך הברייתא, שונא שאמרו, היינו דוקא שונא שהוא ישראל, ולא שונא שהוא עכו"ם לפי מה שהבינה הגמ' עכשיו, את איזה "שונא" באה הברייתא לפרש (רש"י) _____ לגבי איזו מצוה איירי שם (שם) _____

אי אמרת צער בעלי חיים דאורייתא, מה לי שונא ישראל, ומה לי שונא עובד כוכבים שמה צריך להיות הדין בשניהם _____ ומדוע _____ דוחה הגמ', מי סברת ששונא שאמרו אשונא דקרא קאי דאיירי במצות פריקה, ולמדנו שאין חייבים לפרוק בהמה גוי, לא, אשונא דמתניתין קאי, התנא דיבר על שונא של הברייתא, ולימדנו שאין צריך להקדים הטעינה של שונא גוי, אבל באמת גם בבהמת גוי חייב לפרוק משום צער בעלי חיים, וצער בעלי חיים דאורייתא.

סיכום הראי' מהברייתא "שונא שאמרו וכו'" והדיחוי

וא"כ האם יש ראי' דצעב"ח לאו דאורייתא	ומה באה הברייתא לומר	"שונא שאמרו" למי הכונה "שאמרו"	
			לפי הבנת הגמ' בראי'
			לפי הדיחוי

המשך בבא מציעא דף ל"ב ע"ב - ל"ג ע"א

תא שמע, דתני בברייתא על מה שכתוב בפסוק "כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו" דורשים מזה:

א. "רִבֵץ", דווקא ברובץ חייב לפרוק, ולא בחמור שהוא רבצן, שאז הוא פטור

פרש: "רובץ" (רשי"י) _____ "רבצן" (רשי"י)

ב. "רִבֵץ", שהוא כבר רובץ, שבזה חייב לפרוק, ולא אם החמור עומד, ועדיין לא רבץ, שאז הוא פטור

ג. "תחת משאו", מהו הסיוע שהוא צריך _____ שבזה אמרה התורה שהוא חייב

ולא שהוא כבר מפורק מהמשא, ומהו הסיוע שהוא צריך (רשי"י) _____ שמה הדין בזה

ד. "תחת משאו", שחייב רק אם היה טעון משאוי שיכול לעמוד בו, ולא אם הוא טעון יותר על משאוי, שאז הוא פטור.

סיכום הברייתא

הדרשה	איזה דין נאמר כאן	מנין לומדים זאת
ולא רבצן		
ולא עומד		
ולא מפורק	לפי המשמעות כפשוטו	
משאו שיכול לעמוד בו		

מה מוכיחה הגמ' מהברייתא _____

מאלו מהדינים ההוכחה _____

באר את ההוכחה _____

דוחה הגמ', **הא מני** (מי שנה ברייתא זו), **ר"י הגלילי היא**, אבל רבנן אפשר לומר שסוברים _____

הכי נמי מסתברא, שמה _____

באר הוכחת הגמ' שאכן הברייתא היא ר"י הגלילי _____

מקשה הגמ', **ומי מצית מוקמת לה** (את הברייתא) **כרבי יוסי הגלילי**

והא קתני בסיפא של הברייתא "**תחת משאו**" **ולא מפורק**, **מאי לא מפורק** (מה הדין שנאמר בזה)

אילימא לא מפורק, שבא לומר שאינו חייב כלל, אם נפרש כן, איזה דין בא התנא לומר בזה _____

מדוע אי אפשר לפרש כן _____

אלא פשיטא דהכוונה היא **ולא מפורק בחנם**, **אלא רק בשכר**

לפי זה איזה דין נאמר בזה _____

ואיך מוכח מזה דהברייתא היא דלא כריה"ג _____

מתרצת הגמ', **לעולם** הברייתא **רבי יוסי הגלילי היא**, **ובטעינה סבר לה** ריה"ג **כרבנן** שחייב רק בשכר ולא בחנם

לפי זה, במה חולקים רבנן וריה"ג _____ ובמה אינם חולקים _____

לסיכום: האם התנא של הברייתא סובר דצעב"ח דאורייתא או לאו דאורייתא _____

א"כ מדוע אין ראוי מהברייתא שצעב"ח לאו דאורייתא _____

שאלת רשות: איך אפשר לומר שאין חייב לפרוק ברבצן, והרי למדנו לעיל שחייב בפריקה וטעינה אפילו ד' וה'

פעמים. (ירושלמי מובא ברשב"א) _____

**"סיכום הסוגיא דצער בעלי חיים" נמצא בקובץ נפרד עקב היותו לרוחב הדף.
(ב"תוכן הענינים" יש קישור לקובץ עצמו)**

המשך בבא מציעא דף ל"ב ע"ב - ל"ג ע"א

הפסוקים של פריקה והשבת אבידה
 מצוות פריקה: "כי תראה חמור שונאך רבץ תחת משאו וגו'" (שמות כג, ה)
 מצוות השבת אבידה: "כי תפגע שור או יבך או חמורו תענה השב תשיבנו לו" (שם, שם, ד)

תנו רבנן, נאמר במצוות פריקה "כי תראה"

מלשון זה **יכול** הייתי לומר **אפילו** אם רואה אותה **מרחוק** שיהיה חייב ללכת ולפרוק וכדי שלא תאמר כן **תלמוד לומר "כי תפגע"** דמשמע שאינו חייב עד שיפגע בה, דהיינו שתהיה סמוכה לו ואי ממה שכתוב "**כי תפגע**" יכול הייתי לומר **פגיעה ממש** דהיינו שאינו חייב רק כשהוא סמוך לו ממש וכדי שלא תאמר כן **תלמוד לומר "כי תראה"** דמשמע ראה מרחוק ואע"פ שלא פגע בה. ועכשיו שכתוב גם "כי תראה" וגם "כי תפגע" לומדים מזה שאינו חייב אלא בראייה שיש בה פגיעה ומבאר הברייתא, **ואיזו היא ראייה שיש בה פגיעה, שיערו חכמים** שהוא **אחד משבע ומחצה במיל** (מ"ל= 2000 אמה) **וזוהו** שיעור הנקרא **ריס** (מאתיים ושישים ושש אמה ושני שלישי אמה, $266\frac{2}{3}$) שים לב: אע"ג ד"כי תראה" כתוב בפריקה ו"כי תפגע" כתוב באבידה, מ"מ ילפינן מהדדי (שיטה בשם הרא"ש).

סיכום מאימתי יתחייב בפריקה טעינה והשבת אבידה

ואיך משמע כן	לפי המשמעות של	
		"כי תראה"
		"כי תפגע"
		עכשיו שכתוב "כי תראה" ו"כי תפגע"

תנא בברייתא, **ומדדה עמו** הולך עם החמור לאחר שהטעינו **עד פרסה** (ארבע מיל)

לאיזה צורך מוטל עליו לילך עמו (רש"י) _____
אמר רבה בר בר חנה ונוטל שכר, עבור מה _____
 סכס: כמה צריך לילך כדי לקיים מצות פריקה וטעינה _____
 וכמה הוא צריך ללכת עמו לאחר שהטעינו _____

טבת תשע"ו

בבא מציעא דף ל"ג. ל"ג:

מתנני' אבדתו ואבדת אביו פירוש, מצא שתי אבידות, אחת שלו ואחת של אביו, ואינו יכול להשיב את שתיהן

הדין הוא, שאבדתו קודמת לאבידת אביו

וכן אם מצא אבדתו ואבדת רבו, גם בזה הדין הוא ששלו קודם לשל רבו

היו לפניו אבדת אביו ואבידת רבו, אבידה של רבו קודמת לאבידת אביו

והטעם ששל רבו קודמת, שאביו הביאו לעולם הזה, ורבו שלמדו חכמה (חכמת התורה) מביאו לחיי העולם הבא

ואם היה אביו חכם, אבידה של אביו קודמת לאבידת רבו

וכן לענין פריקת משא: היה אביו ורבו נושאים משאוי וכל אחד מהם צריך סיוע בהורדת משאוי

הדין הוא, שמניח תחילה את המשא של רבו, ואחר כך מניח את המשא של אביו

הערה: גם בזה הדין הוא שאם היה אביו חכם הוא קודם לרבו (שיטמ"ק)

וכן לגבי מצוות פדיון שבויים: היה אביו ורבו בבית השבי

הדין הוא, שפודה תחילה את רבו, ואחר כך פודה את אביו, ואם היה אביו חכם, פודה את אביו ואח"כ פודה את רבו

סכס, באלו ג' מצוות תני במשנתנו שרבו קודם לאביו

ומה הטעם שרבו קודם

ובאיזה אופן אביו קודם

סיכום דיני קדימה דמשנתנו - מי קודם

אבידת אביו ואבידת רבו		אבדתו ואבידת אביו או רבו	
כשאביו חכם	כשאין אביו חכם		
			השבת אבידה
			פריקת משא
שיטמ"ק			פדיון שבויים

גמ' שואלת הגמ', מנא הני מילי, על איזה דין במשנתנו השאלה (רש"י)

אמר רב יהודה אמר רב, אמר קרא "אָפֶס כִּי לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֲבִיוֹן", משמע מזה ששלך קודם לשל כל אדם

איך משמע כן מהפסוק (רש"י)

ואמר רב יהודה אמר רב, כל המקיים בעצמו כך, מה הוא מקיים בעצמו

סוף בא לידי כך, לידי מה

מבואר בזה דיש לו לאדם ליכנס לפניו משורת הדין כדי להציל ממון חבירו, ולא לדקדק ולומר שלי קודם.

ובאיזה אופן אינו צריך לנהוג בזה לפניו משורת הדין (רש"י)

בבא מציעא דף ל"ג. ל"ג:

שנינו במשנתנו, "היה אביו ורבו נושאים משאוי, מניח את של רבו ואח"כ מניח את של אביו"
תנו רבנן, רבו שאמרנו במשנתנו שהוא קודם לאביו, זהו רבו שלמדו חכמה

פרש "חכמה" (רש"י)

ולא רבו שלמדו מקרא ומשנה, דברי ר' מאיר

פרש: "מקרא" (רש"י) "משנה" (שם)

רבי יהודה אומר, שרבו שאמרנו, זהו כל שרוב חכמתו הימנו

לפי ר' יהודה האם יש חילוק אם לימדו מקרא או משנה או גמרא (רש"י)

רבי יוסי אומר, אפילו לא האיר עיניו אלא במשנה אחת, זה הוא רבו

פרש "האיר עיניו" (רש"י)

סכס, רבו שהוא קודם לאביו: מה הוא צריך ללמדו לפי ר' מאיר

כמה הוא צריך ללמדו, לפי ר' יהודה לפי ר' יוסי

אמר רבא, כגון רב סחורה, דאסברא לי מהו הכלי הנקרא זוהמא ליסטרון (במסכת כלים)

באר מהו "זוהמא ליסטרון" (רש"י) ולמה הוא משמש (שם)

על איזה משיטות התנאים הנ"ל אמר רבא את דבריו

הקדמה, מדיני קריעה על רבו ועל תלמיד חכם:

1. "חכם" שמת קורע עליו ואח"כ מותר לו לתפור את הקרע כדרכו.

2. אבל "רבו מובהק" שמת, אינו מאחה את הקרע לעולם, פירוש שאינו רשאי לתפור את הקרע כדרכו.

שמואל קרע מאניה (בגדיו) עליה ההוא מרבנן דאסבריה, אחד יורד לאמת השחי ואחד פותח כיון (במסכת תמיד)

האם מה שקרע הוא כדין "חכם" שמת, או כ"רבו מובהק" שמת (רש"י)

וא"כ האם היה יכול אח"כ לתפור את הקרע

הקדמה, מדיני כבוד לרבו ולתלמיד חכם:

1. הרואה "חכם" חייב לעמוד מלפניו משיגיע לתוך ד' אמותיו.

2. "וברבו מובהק" חייב לעמוד משיראנו מרחוק כמלא עיניו.

אמר עולא, תלמידי חכמים שבבבל עומדין זה מפני זה, וקורעין זה על זה

האם מה שעמדו בפני חבריהם הוא כדין הרואה "חכם", או כ"רבו מובהק" (רש"י)

ומדוע נהגו כן בחבריהם (שם)

ולענין אבידה במקום אביו, פרש

אינן חוזרין אלא לרבו מובהק, מדוע (נמוק"י בדעת רש"י)

קבעי מיניה רב חסדא מרב הונא, תלמיד וצריך לו רבו, לאיזה דבר רבו צריך לו (רש"י)

מאי, באר שאלתו (רש"י)

אמר ליה רב הונא לרב חסדא, חסדא חסדא לא צריכנא לך, את צריכא לי וכו'

מה הבין רב הונא משאלת רב חסדא שבגלל זה הקפיד עליו

יתיב רב חסדא ארבעין תעניתא, מדוע

יתיב רב הונא ארבעין תעניתא, מדוע

המשך בבא מציעא דף ל"ג. ל"ג:

איתמר, רב יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן, הלכה כרבי יהודה, מה היא דעת רבי יהודה _____

רב אחא בר רב הונא אמר רב ששת, הלכה כרבי יוסי, מה היא דעת רבי יוסי _____

מקשה הגמ' ומי אמר ר' יוחנן הכי, שָׁמָּה _____

והאמר ר' יוחנן, הלכה כסתם משנה, פרש "סתם משנה" _____

ותנן במשנתנו (שהיא סתם משנה), שרבו קודם לאביו משום שרבו שלמדו חכמה

ביאור הסתירה בדברי ר' יוחנן:

מי הוא רבו שקודם לאביו, לפי מה שאמר ר' יוחנן "הלכה כסתם משנה" _____

לפי מה שאמר רב יצחק בר יוסף בשם ר' יוחנן _____

מתרצת הגמ', מאי הכונה "חכמה", רוב חכמתו, באר התירוץ _____

סכס, מה פירוש "רבו שלמדו חכמה":

לפי הבנת הגמ' בקושיא _____ ואיזה תנא סובר כן _____

לפי התירוץ _____ ואיזה תנא סובר כן _____

תנו רבנן, העוסקין 'במקרא', מדה פירוש, דרך טובה היא קצת, ואינה מדה כל כך

אלא במה עדיף לעסוק (רש"י) _____ ומדוע (שם) _____

ואלו העוסקין 'במשנה', מדה טובה היא, ונוטלין עליה שכר יותר מהעוסק במקרא

אבל אלו העוסקים ב'גמרא', אין לה מדה גדולה מזו (הטעם יתבאר לקמן), ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן הגמרא

מקשה הגמ' סתירה בדברי הברייתא עצמה, הא גופא קשיא וכו'

היכן מבואר בברייתא: שעדיף לעסוק בגמ' _____ שעדיף לעסוק במשנה _____

מתרצת הגמ', אמר ר' יוחנן, שבתחילה בימי רבי נשנית משנה זו, על איזה מדברי הברייתא קאי (רש"י) _____

ומה הטעם שעדיף לעסוק בגמ' מלעסוק במשנה (שם) _____

ומשום הוראה זו של רבי, שבקו כולא עלמא מתניתין (עזבו כולם את החזרה על המשנה) ואזלו בתר לימוד גמרא

לכן הדר דריש להו רבי ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן הגמרא כדי שלא ישכחו את המשניות.

איזו תקלה יכולה לצאת אם ישכחו את המשניות (רש"י) _____

סיכום התירוץ: דשני ההוראות שאמר רבי אינן סותרות זו את זו, דכל אחת נאמר לפי הצורך של אותה שעה

איזה לימוד היה נצרך בתחילה _____ ומדוע _____

ואיזה לימוד הורה רבי ללמוד לאחר מכן _____ ומדוע _____

מבאר הגמ', מאי דרוש פירוש: מאיזה פסוק דרש רבי שלימוד גמרא גדול, כדדריש רבי יהודה ברבי אלעאי

מאי דכתיב "הגד לעמי פְּשָׁעִים" (פשע היינו מזיד) "ולבית יַעֲקֹב חֲטָאִתָּם" (חטא היינו שוגג)

על מי נאמר "עמי" (רש"י) _____ ומדוע גם השגגות שלהם נחשבות להם כזדונות (שם) _____

על מי נאמר "בית יעקב" (רש"י) _____ וכיצד מחשיבים להם אפילו את זדונותיהם (רש"י) _____

ומביאה הגמ' משנה במסכת אבות דתני כדרשת רבי יהודה ברבי אלעאי

והיינו דתנן, רבי יהודה אומר, הוי זהיר בתלמוד הוי זהיר ללמוד טעמי המשניות ומי שנה אותם

מפני ששגגת תלמוד, שאם טעה בטעם המשנה ומתוך כך פסק שלא כדין

עולה זדון הרי הוא נענש עליו כמזיד, שהיה לו לברר אצל רבו את טעמי המשנה.

לסיכום מהו החשיבות של לימוד גמרא _____

המשך בבא מציעא דף לג. לג:

הקדמה

ביאור הפסוק "שמעו דבר ה' וגו'" לפי פשוטו:

שְׁמַעוּ דְבַר ה' הַנְּבִיא קוֹרֵא אֶל הַחֲרָדִים אֶל דְּבָרוֹ וְאוֹמֵר לָהֶם, אַתֶּם הַצַּדִּיקִים הַמְּמַהֲרִים בַּחֲרָדָה לְהִתְקַרֵּב אֶל דְּבָרֵי
אֲמָרוּ אֲחֵיכֶם שׁוֹנְאֵיכֶם מְנַדִּיכֶם אִמְרוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם אֲחֵיכֶם הַשׁוֹנְאִים וְהַמְּנַדִּים אֶתְכֶם
לְמַעַן שְׁמִי יִכָּבֵד ה' רָצָה לֹמֵר, בְּעִבּוֹר פְּרִסּוֹם שְׁמִי בֵּא כְבוֹד לֵה', כִּי אֲנִי קְרוּבִים אֵלָיו וּמִתְכַבֵּד הוּא עִמָּנוּ
וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם אֲבָל הַנְּבִיא אוֹמֵר לְצַדִּיקִים: לֹא כֵן הוּא כְּדַבְרֵיהֶם, אֲלֵא נִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם
וְהֵם יְבוֹשׁוּ וְהַרְשָׁעִים הֵם יְבוֹשׁוּ, עַל כִּי הִלְכוּ אַחֵר הַהֵבֵל.

הגמ' מביאה עוד דרשה שדרש רבי יהודה בר אלעאי

דרש רבי יהודה בר אלעאי, מאי דכתיב "שְׁמַעוּ דְבַר ה' הַחֲרָדִים אֶל דְּבָרוֹ"

הַחֲרָדִים אֶל דְּבָרוֹ" אֵלּוֹ תַלְמִידֵי חֲכָמִים, מִדּוּעַ ת"ח נִקְרָאִים כֵּן (רש"י) _____
 "אֲמָרוּ אֲחֵיכֶם", אֲחֵיכֶם שֶׁל מִי _____ וּמִי הֵם _____
 מִדּוּעַ בְּעַלֵי מִקְרָא נִקְרָאִים אֲחֵים שֶׁל בְּעַלֵי גִמְרָא (תוס') _____
 "שׁוֹנְאֵיכֶם", מִי הֵם _____ אֶת מִי הֵם שׁוֹנְאִים _____
 מִדּוּעַ שׁוֹנְאִים אוֹתָם (רש"י) _____
 מִדּוּעַ אוֹמְרִים בְּעַלֵי הַגַּמ' עֲלֵיהֶם כֵּךְ (שם) _____
 "מְנַדִּיכֶם", מִי הֵם _____ וְלִמָּה נִקְרָאִים כֵּן (רש"י) _____
 מֵה אוֹמְרִים בְּעַלֵי הַמִּקְרָא וּבְעַלֵי הַמְּשַׁנָּה וְעַמֵי הָאָרֶץ (רש"י) _____
 אֲבָל אֵין הָאֵמֶת כְּדַבְרֵיהֶם שְׁאוֹמְרִים שֶׁהִקְב"ה מִתְכַבֵּד בָּהֶם, אֲלֵא הִקְב"ה מִתְכַבֵּד בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים
 א"כ שְׁמָא תֵאמֵר פֶּסֶק סִבְרָם וּבִטְלַ סִיכּוּיָם, שֶׁל מִי _____
 וְכַדֵי שְׁלֵא תֵאמֵר כֵּן תַלְמוּד לֹמֵר "וְנִרְאָה כּוֹלְנוּ (בְּעַלֵי מִקְרָא וּבְעַלֵי מְשַׁנָּה וְעַמֵי הָאָרֶץ) בְּשִׂמְחַתְכֶם"
 "וְהֵם יְבוֹשׁוּ", עַל מִי נֵאמַר כֵּן _____ וְיִשְׂרָאֵל כּוֹלֵם יִשְׁמַחוּ.

סיכום פירוש הפסוק "שמעו דבר השם וגו'"

שְׁמַעוּ דְבַר הַשֵּׁם	לְפִי פְּשׁוּטוֹ	לְפִי מִדְּרָשׁוֹ
הַחֲרָדִים אֶל דְּבָרוֹ	מִי הֵם	
אִמְרוּ אֲחֵיכֶם	מִי הֵם	
שׁוֹנְאֵיכֶם		
מְנַדִּיכֶם		
לְמַעַן שְׁמִי יִכָּבֵד הַשֵּׁם	מִי אוֹמֵר כֵּן	
וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם	עַל מִי קָאֵי	
וְהֵם יְבוֹשׁוּ	עַל מִי קָאֵי	

הדרן עלך

אחר השלמת הפרק יאמר זה ויועיל לשכחה בעזרת השם יתברך:

הדרן עלך פרק אלו מציאות והדרן עלן
נחזר עלך פרק אלו מציאות ותחזר עלינו
דעתו עלך פרק אלו מציאות ודעתך עלן
דעתנו עלך פרק אלו מציאות ודעתך עלינו
לא נתנשי מינך פרק אלו מציאות ולא תתנשי מינו
לא נשכח ממך פרק אלו מציאות ולא תשכח מאתנו
לא בעלמא הדיו ולא בעלמא דאתי (ג' פעמים)
לא בעלמא הדיו ולא בעלמא דאתי (ג' פעמים)

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו

שתהא תורתך אמנותנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא,

הנינא בר פפא, רמי בר פפא, נחמן בר פפא, אחאי בר פפא, אפא מרי בר פפא, רפרם בר

פפא, רביש בר פפא, סורקב בר פפא, אדא בר פפא, דרו בר פפא:

הערב נא , יי אלהינו את דברי תורתך בפנינו ובסיפיות עמך בית ישראל ונדהיה כלנו אנחנו
ונאצא ינו ונאצא עמך בית ישראל יודעי שמך ולומדי תורתך: מאז יבי תחכמני מצותיך כי
לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחקך למען לא אבוש: לעולם לא אשכח פקודיך כי גם
חייתי: ברוך אתה יי למדני חקיך: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא
שמת חלקנו מיושבי קרנות, שאנו משבימים והם משבימים, אנו משבימים לדברי תורה,
והם משבימים לדברים בטלים, אנו עמלים והם עמלים, אנו מקבלין שכר והם
עמלים ואינם מקבלין שכר, אנו רצים והם רצים, אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים
לבאר שחת, שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם
ואני אבטח בך:

יהי רצון מלפניך יי אלהי, כשם שעזרתני לסים פרק אלו מציאות, כן תעזרני להתחיל
(פרקים) מסכתות וספרים אחרים ולסימם, ללמד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל
דברי תלמוד תורתך באהבה, וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי
ולרעי שלא ימוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם: ותתקיים בי בהתהלך תנחה
אתך בשבך תשמור עלך והקיעות היא תשיחך: כי בי ירבו י מיד ויוסיפו לך שנות חיים:
אך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד: יי עוז לעמו יתן יי ברוך את עמו בשלום:

טבת תשע"ו

סיכומים בפרק אלו מציאות

הדינים הנלמדים מהפסוקים דהשבת אבידה

באיזה דף מובאת דרשה זו	איזה דין לומדים מ...	
		לא תראה את שור אחיך
		או את שיו נדחים
		והתעלמת מהם
		השב
		תשיבם לאחריך
		ואם לא קרוב אחיך אליך, ולא ידעתו
		ואספתו אל תוך ביתך
		והיה עמך עד דרש אחיך אתו
		והשבתו לו
		וכן תעשה לחמרו
		וכן תעשה לשמלתו
		וכן תעשה לכל
א22 קמא פ' קז:		אבדת אחיך
		אשר תאבד ממנו, ומצאתה
		ג' הדינים היוצאים מבלי לפרש מאלו תיבות
ספ"ו	הרי זה לית עליה לא תעשה	לא תוכל להתעלם

המקרים בהם פטורים מדין השבת אבידה

האם האבידה היא שלו או רק שאינו חייב להחזירה	מהו המקרה שאינו חייב בהשבה שנלמד מ...	
		א. וכן תעשה לשמלתו
		ב. אשר תאבד ממנו ומצאתה
		ג.
		ד. לכל אבידת אחיך
		ה. אין עשה דוחה ל"ת ועשה, ותו וכו'
		ו. והתעלמת מהם
		ז. אפס כי לא יהיה בך אביון
		ח. (כי תראה) כי תפגע

באיזה מהמקרים הנ"ל אסור להחזיר